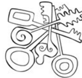
Hadis ve Hadiselerin Diliyle
ZEKÂT

İÇİNDEKİLER

Zekât İbadeti

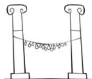
Zekâtı Kimler Verir?

Zekât Kimlere ve Nasıl Verilir?

Zekât Nelerden Verilir?

Sadaka

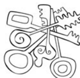
Cömertlik

Cimrilik

Kanaatkârlık

ÖNSÖZ

İbadetler, Yüce Allah ile kulları arasında en güzel gönül bağlarının kurulması için birer fırsattır. Bizler, kul olmanın zevkini ibadetlerle tadarız.

İbadetleri severek ve güzel bir ruh hâli ile yerine getirmek, her Müslümanın idealidir. Yaşanmış örneklerden ilham almak ise bu amacımıza ulaşmamıza büyük katkı sağlar.

İşte biz de sizlere Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem) yaşantısı ve sözlerinden, İslâm büyüklerinin örnek hayatlarından bir gül demeti sunmak istedik. Okuyucularımızı ibadetlere özendirmeyi ve onlara ibadetleri sevdirmeyi hedefledik.

İbadet Serimizin üçüncü kitabı olan Hadis ve Hadiselerin Diliyle ZEKÂT'ta, zekât ve sadaka vermeye dair âyet ve hadis kaynaklı yazılar ve menkı-

beler yer almaktadır. Bunlar, zekât ve sadaka hakkında çok faydalı ve güzel bilgiler vermekle birlikte, bu ibadetlerle ilgili kesin hükümler için ilmihal kitaplarına başvurulmalıdır.

Zekât ibadetinin ve sosyal yardımlaşmanın öneminin vurgulandığı kitabımızda, metinler kısa tutulmuş ve herkesin kolayca anlayıp, sıkılmadan ve severek okuyabileceği sade bir dil kullanılmıştır.

İstifade edilmesi duasıyla…

Âlemlerin Rabbi Yüce Allah'a hamd,

O'nun sevgili elçisi Efendimize salât,

Resûlûllahın dostlarına da selâm olsun.

İslâmın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

GÖNÜLDEN VERİLEN

Âlemlerin Efendisi, Tebük Seferi için bir ordu hazırlamış, Müslümanları da bu orduya yardıma çağırmıştı. Fakir Müslümanlardan Ulbe, o gece kalkıp namaz kıldı ve şöyle yalvardı:

– Ey Allah'ım! Sen cihada çıkmayı emir ve teşvik ettin. Hâlbuki beni, üzerine binip Resûlünle birlikte cihada çıkabileceğim bir hayvana sahip etmedin! Elçinin elinde de beni üzerine bindirecek bir hayvan bulundurmadın! Ben her zaman maldan üzerime düşen sadakayı vermişimdir. Ey Allah'ım! Kullarından bana nasip ettiğin şu bir parça eşyamı savaş için sadaka veriyorum!

Sabah olunca da Peygamber Efendimizin yanı-

na gelip:

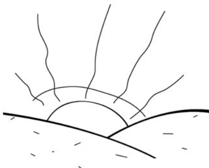
– Ey Allah'ın Elçisi! Elimde sadaka olarak verebileceğim fazla bir şey yok. Şu bir parça eşyamı veriyorum. Bundan dolayı beni üzen veya bana kötü söyleyen ya da benimle alay eden kimseye de hakkım helâl olsun, dedi.

Allah Resûlü sevgi ve cömertlik dolu olduğu kadar, merhametle de yüklü olan bu sözler karşısında sadece:

– Allah sadakanı kabul etsin, buyurdu ve başka bir şey söylemedi.

Ertesi gün Hazreti Peygamber, Ulbe'yi yanına davet etti ve şöyle buyurdu:

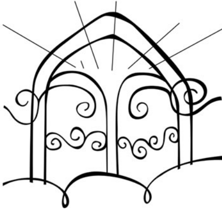
– Seni müjdelerim! Muhammed'in varlığı kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki sen, sadakası kabul olunanların divanına yazıldın. [1]

MELEKLERİN DUASI

Peygamber Efendimiz bir gün şöyle buyurdu:

– Kulların sabahladıkları hiçbir gün yoktur ki iki melek inerek, birisi "Allah'ım! Malını infak edene halef ver, onun malını artır." , diğeri de "Allah'ım! Malını vermeyene telef ver, onun malını azalt." demesin![2]

CENNETİN KAPICILARI

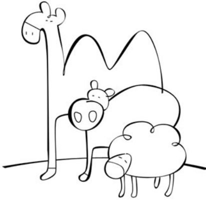
Bir gün Allah Resûlü şöyle buyurdu:

– Müslüman olan bir kul, sahip olduğu her bir maldan Allah yolunda bir çiftini harcarsa, cennetin kapıcıları onu mutlaka karşılar ve her biri kendi beklediği kapıdan girmesi için onu davet eder.

Orada bulunan sahabelerden biri:

– Bu nasıl olur, diye sorunca Efendimiz şöyle cevap verdi:

– Malı deve cinsindense iki deve, sığır cinsindense iki sığır verir.[3]

İKİ CİMRİ BİR CÖMERT

Bir gün Ebu Hureyre şöyle dedi:

– Biz, Peygamber Efendimiz ile birlikteyken Efendimiz bize şu hikâyeyi anlattı:

"İsrail oğullarından üç kişi vardı: Biri ala tenli, biri kel, biri de kör. Allah, bunları imtihan etmek istedi ve bu amaçla onlara insan şekline girmiş bir melek gönderdi.

Melek önce ala tenliye geldi.

– Hayatında en çok istediğin şey nedir, diye sordu. Adam:

– Güzel bir ten rengi, güzel bir cilt, insanları benden tiksindiren hâlimin gitmesini isterim, dedi.

Melek ona eliyle dokununca adamın çirkinliği

gitti, cildi güzel bir hâl aldı.

Melek ona tekrar sordu:

– Hangi mala kavuşmayı seversin?

Adam:

– Deveye, dedi. Hemen ona on aylık hamile bir deve verildi.

Melek:

– Allah bu deveyi sana hayırlı kılsın, diyerek anîden gözden kayboldu.

Melek bu sefer de kelin yanına geldi:

– Hayatında en çok istediğin şey nedir, dedi.

Adam:

– Güzel bir saç ve halkı tiksindiren şu hâlin benden gitmesini istiyorum, dedi. Melek, adamın başını eli ile okşadı. Adamın keli gitti ve başında gür saçlar çıktı.

Melek:

– En çok hangi malı seversin, diye sorunca adam:

– İneği severim, dedi. Hemen kendisine hamile bir inek verildi.

Melek:

– Allah bu ineği sana mübarek kılsın, diye dua etti.

En sonunda körün yanına gitti.

Ona da:

– Hayatında en çok istediğin şey nedir, diye sordu.

Adam:

– Allah'ın bana gözümü vermesini ve insanları görmeyi istiyorum, dedi. Melek, onun da gözünü eli ile okşadı. Allah, o adamın gözlerinden körlüğü kaldırdı.

Melek ona da:

– En çok hangi malı seversin, diye sordu.

Adam:

– Koyunu severim, deyince ona da hemen hamile bir koyun verildi.

Zamanla inek ve deve yavruladı, koyun da kuzuladı. Çok geçmeden adamlardan birinin pekçok devesi, diğerinin pek çok sığırı, öbürünün de pek çok koyunu oldu.

Bir gün melek, ala tenlinin bulunduğu çiftliğe, onun eski hâlindeki bir insan şeklinde geldi:

– Ben çok fakir bir kimseyim, imkânsızlık yüzünden yoluma gidemeyeceğim. Şu anda Allah'tan ve senden başka yardım edecek kimsem yok! Sana şu güzel ten rengini, şu güzel cildi ve malı veren Allah aşkına! Bana bir deve ver onunla yoluma devam edeyim, aileme ve çocuklarıma kavuşayım, dedi.

Adam:

– Hayır, veremem, o develerde başkalarının da hakları var, dedi.

Melek:

– Ben, sanki seni tanıyor gibiyim. Sen ala tenli, herkesin tiksindiği, fakir birisi değil miydin? Allah sana sağlık ve mal verdi, dedi.

Adam, bu sefer:

– Sen çok konuşuyorsun. Bu mallar bana dedelerimden miras kaldı, diyerek onu azarladı.

Melek de:

– Ey insanoğlu, eğer yalan söylüyorsan Allah seni eski hâline çevirsin, dedi ve onu bırakarak kelin yanına geldi. Bu adama da, onun eski hâlindeki kel birisi gibi göründü. Ondan da diğerinden istediği şeyleri talep etti. Kel de tıpkı önceki adam gibi meleğin isteğini reddetti. Melek bu adama da:

– Ey insanoğlu, eğer yalan söylüyorsan Allah seni eski hâline çevirsin, deyip, körün yanına vardı. Ona da kör bir insan şeklinde göründü ve:

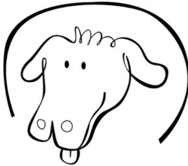
– Ben çok fakir bir adamım. İmkânsızlıklardan dolayı yolculuğuma devam edemiyorum. Allah'tan ve sonra senden başka bana yardım edecek kimsem yok! Sana tekrar görme yeteneği veren Allah aşkına! Senden sadece bir koyun istiyorum, onu satıp yolculuğuma devam edebileyim, dedi. Adam bunun üzerine:

– Ben de vaktiyle senin gibi kör idim. Allah bana gözümü iade etti. Fakirdim, Allah mal verip beni zengin etti. Sen koyunlarımdan istediğini al

götür. Allah'a yemin ederim ki bugün Allah adına ne istersen sana vereceğim, dedi.

Melek de:

– Ey insanoğlu, malın hepsi senin olsun! Sizler, bir imtihandan geçtiniz. Allah senden razı oldu, ama diğer iki arkadaşın cezayı hak etti, dedi ve gözden kayboldu."[4]

KÜREK KEMİĞİ HARİÇ

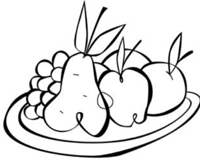
Bir gün, Peygamber Efendimizin ailesi bir koyun kesmiş ve etini ihtiyaç sahiplerine dağıtmışlardı. Allah Resûlü bir ara:

– Koyundan geriye ne kaldı, diye sorunca Hazreti Âişe:

– Sadece bir kürek kemiği kaldı, dedi.

Bunun üzerine Kâinatın Sultanı şöyle buyurdu:

– Desene bir kürek kemiği hariç hepsi bizim oldu![5]

HANGİ MÜSLÜMAN?

Sahabeden Ebu Said, bir gün Peygamber Efendimizden şunları dinlemişti:

– Hangi Müslüman elbise ihtiyacı olan başka bir Müslümana bir elbise giydirirse, Allah da ona cennetin yeşil elbiselerinden giydirir. Hangi Müslüman aç bir Müslümanı doyurursa, Allah da onu cennet meyvelerinden doyurur. Hangi Müslüman susamış bir Müslümana su verirse, Allah da ona (kabı) mühürlü, halis cennet şarabı içirir.[6]

HİÇ BİR ŞEYİN YOK MU?

Bir gün Medineli bir Müslüman Peygamberimizden bir şeyler istemeye gelince, Efendimiz ona:

– Evinde hiçbir şeyin yok mu, diye sordu.

Adam:

– Hayır! Ancak bir çul var ki, onun bir kısmıyla örtünüyor, bir kısmını da yere seriyoruz. Bir de, su içtiğimiz bardak var, dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü:

– Onları bana getir, buyurdu. Adam eşyalarını getirince, Peygamberimiz:

– Bunları kim satın alır, diye sordu. Sahabilerden biri:

– Ben bunları bir dirheme alırım, deyince

Resûlûllah birkaç kez:

– Bunlara kim bir dirhemden fazla verir, diye sordu. Bir başka adam:

– Onları ben iki dirheme alırım, dedi.

Peygamber Efendimiz çulu ve su bardağını adama verip ondan iki dirhemi aldı ve sahibine vererek:

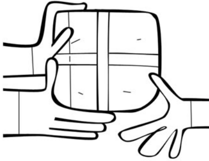
– Dirhemin biri ile yiyecek satın al ailene götür, diğer dirhemle de bir keser alıp bana getir, buyurdu.

Adam keseri getirince, Efendimiz kesere bir sap taktı ve ona:

– Git, odun topla ve sat! Seni, on beş güne kadar görmeyeyim, buyurdu.

Adam gitti. Odun toplayıp satmaya başladı. On beş gün sonra on dirhem biriktirmiş olarak geldi. Onun bir kısmıyla elbise, bir kısmı ile de yiyecek satın aldı. Bunun üzerine, Allah Resûlü adama şöyle dedi:

– Bu, senin için kıyamet gününde yüzünde dilencilik lekesiyle gelmenden daha hayırlıdır. [7]

EN KISA YOL

Bir grup insan, bir gün ünlü âlim Ebu Said ile sohbet ediyor ve onun nasihatlerini dinliyordu. Birisi:

– Ey Ebu Said! Allah'ın rızasını kazanmanın yolu nedir, diye sordu.

Ebu Said şöyle cevap verdi:

– Kardeşlerim, Allah'ın rızasına ulaşmak için birçok yol vardır. Fakat bu yollardan en kısa ve en kolay olanı; insanları zor durumda bırakmayıp, onlara ihtiyaçları olan konularda yardım etmektir. [8]

BÜTÜN SUÇLARINI BAĞIŞLADIK

Allah'ın veli kullarından birine sordular:

– Efendim bu yüceliğe nasıl eriştiniz? O da şöyle anlattı:

– Ben önceleri çok günah işleyen birisiydim. Sonra bir sebepten dolayı tövbe ettim, dedi. Kendisine:

– Efendim! O vesile neydi, diye sordular. O da:

– Bir gün bir öksüz çocuk gördüm. Üstü başı perişandı. Onu eve getirdim. Karnını doyurdum, sonra güzelce yıkadım, üzerine yeni giysiler giydirdim.

O gece rüyamda kıyametin koptuğunu gördüm. Bütün insanlar toplanmıştı. Beni çetin bir şe-

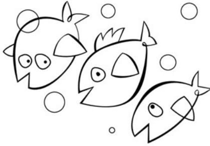
kilde hesaba çektiler. Günahlarım fazla gelmişti. Cehennem görevlisi zebanî beni alıp giderken yolda o öksüz çocuğa rast geldim. Çocuk:

– Lütfen ona biraz zaman tanıyın. Bu amca bana iyilik etti. Gideyim, Allah'tan af dileyeyim, dedi. Zebanî:

– Bana böyle bir izin yoktur, diye cümlesini yeni bitirmişti ki:

– Onu salıverin. Bütün suçlarını bağışladık, diye bir ses işittik.

Yetime yaptığım iyilik karşılığını bulmuştu. Uyanınca terler içinde kaldığımı gördüm. Kalkıp abdest aldım ve namaz kılarak Allah'a tövbe ettim. Ondan sonra gücüm yettiği kadar Müslümanların yetimlerini korumaya çalıştım. [9]

MÜJDE SANA

Bahtiyar amca çok fakir biriydi. Rahatsız olduğu için çalışacak iş bulamamıştı. Şimdilik eşinin yaptığı el emeği, göz nuru örgüler sayesinde geçiniyorlardı. Bir manifaturacı ile anlaşmışlardı, örgüyü ona götürünce parayı peşin alıyorlardı.

Bahtiyar amca bir gün yine manifaturacıdan dönüyordu. Yolda alacaklının birinin, borçlunun yakasına sarılarak onu hırpaladığını gördü. Bu duruma çok üzüldü ve:

– Yazık değil mi, niye hırpalıyorsun adamı, diye çıkıştı. Alacaklı suratını asarak:

– O kadar merhametli isen borcunu sen ver.

Hâlâ ödemedi, dedi.

Bahtiyar amca cebindeki parayı saydı, tam fakirin borcuna karşılıktı. Hemen parayı alacaklıya uzatarak:

– Al, işte senin paran. Ne sarılıyorsun adamın yakasına? Borcunu inkâr etmiyor, para bulunca vereceğini söylüyor. Buna rağmen hırpalanır mı insan, diye söylendi. Parasını alan adam çekip giderken borçlu da:

– Seni Allah gönderdi, yoksa bu adamın elinden kurtulamayacaktım, diye dualar etti.

Bahtiyar amca eve eli boş dönmüştü. Durumu hanımına olduğu gibi anlattı. Hanım da:

– Ne yapalım, bu gece aç da yatabiliriz. İyilik eden iyilik bulur, dedi.

Ertesi gün her zamanki gibi örgüleri yine manifaturacıya götürdü. Fakat bu sefer dükkân sahibi Bahtiyar amcaya artık bu tür şeyleri satmayacağını söyledi. Adamcağız eli boş, boynu bükük bir hâlde evinin yolunu tuttu. Eve doğru ilerlerken yolda bir balıkçıya rast geldi. O da elindeki balıkları satamamıştı. Bahtiyar amcanın örgüleri gibi onun da balığı elinde kalmıştı. Biraz dertleştiler, sonra balıkçı Bahtiyar amcaya:

– Ben balığı sana vereyim, sen de bana örgüyü ver, dedi.

Aralarında anlaşıp ellerindekileri değiştiler.

Bahtiyar amca eve geldiğinde olan biteni eşine anlattı. Hanımı manifaturacının dediklerini duyunca tek geçim kaynağını da kaybettikleri için çok üzülmüştü. "Hayırlısı olsun." diye mırıldanıp mutfağa geçti ve balıkları hazırlamaya başladı. Temizleme işini bitirmek üzereydi ki son balığın karnından bir taş çıktı. Hemen eşinin yanına koştu ve:

– Bahtiyar, bakar mısın? Balığın karnından bir taş çıktı, dedi.

Bahtiyar amca taşı dikkatlice inceledi. Fazla bir şey anlamamıştı. "Belki kıymetli bir taş olabilir." diye düşündü. Taşı temizleyip bir kutuya koydu. Sonra da sofraya oturup yemeklerini yediler.

Yemekten sonra Bahtiyar amca taşı alıp bir kuyumcuya gitti. Taşı dikkatlice inceleyen kuyumcu ona şöyle dedi:

– Bu, kıymetli bir incidir, isterseniz size inciyi taşıyan balık ağırlığında altın verebilirim! Duyduklarına çok sevinen Bahtiyar amca, kuyumcunun bu teklifini hemen kabul etti. Artık kocaman bir altın külçeye sahip olmuş ve fakirlikten kurtulmuştu. Tam kuyumcudan ayrılacaktı ki önünde bir adam beliriverdi. Bu, balıkçıydı. Bahtiyar amcaya:

– Lütfen balığımı bana geri verin. Ben yaptığım alış verişten pişman oldum. Al, bunlar da senin örgülerin, dedi.

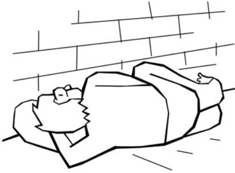
Bahtiyar amcanın sevinci kursağında kalmıştı. Balığın sahibi verdiğini geri istiyordu. Bir an ne yapacağını bilemedi. Sonra cevap verdi:

– Balık yok, ama karnından çıkan var, istersen vereyim.

Balıkçı razı olunca elindeki külçeyi ona uzatarak:

– Buyur, al, deyince adam şöyle cevap verdi:

– Balık sana helal olsun, karnındakiyle birlikte! Ben Allah'ın görevlendirdiği bir kulum, seni imtihan için geldim. Müjde sana, imtihanı kazandın. Yoksul adamın borcunu ödemen Allah'ı hoşnut etti, diyerek oradan uzaklaştı. [10]

BİR TAS ÇORBA

Mehmet, akşam yemeği için zengin bir dostunun evine davet edilmişti. Hızlı adımlarla yolda ilerlerken önüne tanımadığı garip bir adam çıktı. Mehmet ona kim olduğunu sorunca:

Adam:

– Ben yolcuyum. Bu şehrin yabancısıyım. Aç ve yorgunum, dedi. Bunun üzerine Mehmet:

– Ben bir arkadaşımın davetine gidiyordum. Gel beraber gidelim, dedi. Yolcu ise şu karşılığı verdi:

– Benim, senin gideceğin davet ile ne işim olacak. Bana vereceğin bir tas çorban varsa ver, yoksa bırak.

Mehmet'in işi aceleydi. Adamla daha fazla uğraşmadan arkadaşının evine doğru yürümeye devam etti. Davetten sonra dönüşte baktı ki, adam yolda bir kenara kıvrılmış uyuyor. Onu uyandırmak istemedi ve "Sabah erken saatte gelir ve adamcağızın karnını doyururum." diye düşündü ve evine gitti. Yattıktan sonra bir rüya gördü. Kendisi bir çöldeydi. Yüzlerinden nurlar saçılan büyük bir kalabalık ve o kalabalığın önünde yürüyen bir zat bulunuyordu. Mehmet, yanında bulunanlara bu insanların kim olduğunu sordu. Kendisine:

– Bunlar peygamberlerdir. En önde olan da son Peygamber Hazreti Muhammed Mustafa'dır (sallallahu aleyhi vesellem), dediler.

Mehmet, hemen Peygamberimize doğru yönelerek O'nun elini öpmek istedi. Ancak, Peygamberimiz:

– Biz, sevdiklerimizden bir tas çorbayı esirgeyenlere elimizi vermeyiz, buyurdu.

Mehmet korkuyla uyandı. Yaptığı hatayı anlamıştı. Hemen giyindi ve sokağa fırladı. Akşamki yabancı yolcuyu bulacaktı. Yabancı ise uzandığı yerden henüz kalkmış ve yola koyulmuştu. Mehmet, onu geri çevirmeye çalıştı ve:

– Ne olur bir tas çorbamı iç, diye âdeta yalvardı. O ise ısrarlara rağmen yemek teklifini kabul etmedi ve şöyle diyerek oradan ayrıldı:

– Senin bir tas çorba vermen için illâ da bütün peygamberleri seferber etmek mi lâzım! [11]

İnsanın Paylaşma ve Yardımlaşma İhtiyacı

BİR DAMLA SU

Efendimizin arkadaşlarından Hazreti Huzeyfe, Yermük savaşında yaşadıklarını şöyle anlatmıştı:

– Yermük savaşındaydık. Çarpışmanın şiddeti geçmişti. Kılıç darbeleri ile ağır yaralanan Müslümanlar, düştükleri sıcak kumların üzerinde can veriyorlardı. Bu arada ben de, güç belâ kendimi toparlayarak, amcamın oğlu Hâris'i aramaya başladım. Son anlarını yaşayan yaralıların arasında biraz dolaştıktan sonra, nihayet aradığımı buldum. Fakat ne çare! Bir kan seli içinde yatan amcamın oğlu, göz işaretleri ile bile zor konuşabiliyordu. Daha önce hazırladığım su kabını elimle göstererek:

– Su istiyor musun, dedim.

Belli ki istiyordu. Çünkü dudakları sıcaktan âdeta kavrulmuştu. Göz işareti ile de:

– Çabuk ver. Hâlimi görmüyor musun, der gibi bana bakıyordu. Ben su kabının ağzını açtım. Tam suyu kendisine doğru uzatırken, biraz ötedeki yaralıların arasından İkrime'nin inleyen sesi duyuldu:

– Su!... su!... Ne olur!... Bir damla su!...

Amcamın oğlu Hâris, bu sesi duyar duymaz göz ve kaş işaretiyle suyu hemen İkrime'ye götürmemi istedi. Kızgın kumların üzerinde yatan şehitlerin aralarından koşa koşa İkrime'ye yetiştim ve hemen su kabını açarak kendisine uzattım. İkrime, elini suya uzatırken biraz gerilerden Iyaş'ın iniltisi duyuldu:

– Ne olur!... Bir damla su verin!... Allah rızası için bir damla su!...

Bu sesi duyan İkrime, elini hemen kırbadan geri çekerek suyu Iyaş'a götürmemi işaret etti. Suyu kendisi içmedi. Ben de kırbayı alarak yerde yatan şehitlerin arasından dolaşa dolaşa Iyaş'a yetiştiğimde, onun son nefesinde şehâdet kelimesini söylediğini duydum. Benim getirdiğim suyu gördü. Ancak vakti kalmamıştı. Başladığı şehâdet kelimesini ancak bitirebildi. Derhâl koşarak geri döndüm, koşa koşa İkrime'nin yanına geldim. Kırbayı uzatırken bir de ne göreyim! O da şehit olmuş. "Suyu hiç olmazsa amcaoğlum Hâris'e yetiştireyim." dedim. Koşa koşa onun yanına geldim. Ne çare ki kızgın kumların arasında o da ruhunu teslim etmişti. [12]

ALLAH İÇİN

Yüce Allah "O takva sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar. Kızdıklarında öfkelerini yutarlar ve insanların kusurlarını affederler. Allah da böyle iyi davrananları sever." (Al-i İmran sûresi, 134. âyet) buyurmaktadır.

Rivayete göre Cafer-i Sadık'ın bir kölesi vardı. Kendisinin yakın hizmetlerini görürdü. Bir gün köle, getirmiş olduğu bir tas çorbayı kaza ile Cafer'in üzerine döktü. Üstü başı çorbaya bulanan Cafer-i Sadık da öfke ile kölenin yüzüne baktı. Bunun üzerine köle:

– Efendim! Kur'ân'da "Kızdıklarında öfkelerini yenenler!" buyruluyor diyerek bu âyeti okudu.

O zaman Cafer-i Sadık:

– Öfkemi yendim, dedi.

Bu sefer köle:

– Kur'ân'da aynı yerde "İnsanların kusurlarını affedenler!" buyruluyor dedi. O da:

– Haydi, bağışladım seni, dedi. Bu defa da köle:

– Kur'ân'da aynı âyetin devamında "Allah iyi davranan kimseleri sever!" buyruluyor diyerek âyetin, son kısmını da okudu. Bunun üzerine Cafer-i Sadık:

– Haydi, git, hürsün artık. Sana Allah için hürriyetini bağışladım, dedi. [13]

KARŞIDAKİ DÜKKÂNDAN

Sultan Mehmet Han, Bizans'ı fethetme plânları yapıyordu. Henüz yirmi bir yaşında olan hükümdar, İstanbul'un fethine girişmeden önce, halkının durumunu görmek istedi. Sabahın erken saatlerinde kıyafetini değiştirerek bir vatandaş gibi Osmanlı'nın o dönem başşehri olan Edirne'de çarşıya çıktı.

Çarşıdaki ilk dükkâna girip, alış veriş yapmaya başladı. Önce bir kilo şeker aldı. Dükkân sahibinden ikinci bir şey istediğinde dükkân sahibi ona istediğini vermedi. Sultan Mehmet adama bu hareketinin sebebini sorunca adam:

– Ben sana bir şey satmakla siftah yapmış oldum, ikinci alacağını da karşıdaki dükkândan al.

Çünkü o henüz siftah etmemiştir, dedi.

Sultan Mehmet adamın bu cevabı karşısında çok memnun olmuştu. Öbür dükkâna gitti, oradan da un aldı. Padişah bir şey daha istediğinde o dükkânın sahibi de müşterisini komşu dükkâna gönderdi. Böylece padişah koca çarşıyı baştan sona kadar dolaştı. Dükkân sahiplerinin hepsi de aynı davranışı sergilemiş ve komşusunu düşünmüştü. Sultan Mehmet, aldığı yiyecekleri ihtiyaç sahiplerine gönderdikten sonra saraya gelip Allah'a şükür secdesine kapandı ve şöyle dedi:

– Ya Rabbi sana hamdolsun. Bana böyle kardeşlerini düşünen bir millet bağışladın. Ben bu milletimle değil Bizans'ı, dünyayı bile fethederim, dedi.

Gerçekten de Bizans elli bir gün süren kuşatmadan sonra fethedilmişti. [14]

BİR ÇİFT AYAKKABI

Yusuf daha küçük yaşlarda kimsesiz kalmış bir çocuktu. Geçimini sağlamak için bir beyin konağında çalışmaya başladı. Bir gün pazara alış verişe gidiyordu. Bu sırada Fatma ismindeki dul bir hanım Yusuf'u gördü ve onun hâline çok acıdı. Yusuf'un çıplak ayaklarına, kocasından kalmış kocaman bir çift ayakkabı giydirdi. Verilen ayakkabılar büyük de olsa Yusuf, artık yere çıplak ayakla basmak zorunda olmadığına sevinmişti.

O akşam Yusuf'un çalıştığı konakta bir misafir vardı. İstanbul'dan gelen misafir bir devlet görevlisiydi. Yusuf, ahıra götürmek üzere misafirin atını alırken zekâ ile parlayan gözleri ve kir tabakaları altında kaybolmuş güzelliği misafirin dikkatinden kaçmamıştı. Beyden ricada bulunup çocuğun bakımını yaptırdı. Sonra Yusuf'u alıp İstanbul'a getirdi

ve saray okuluna verdi.

Aradan yıllar geçmiş ve çok başarılı bir öğrenci olan Nadinli Yusuf, paşa olmuştu. Yusuf Paşa bir gün Nadin'den gelen bir yetkiliye, bir mektupla birlikte bir de hediye paketi verdi. Bu paket, gideceği yere sancak beyi eli ile teslim edilecekti. Mektupta şunlar yazılıydı: "Nadin'de bahçeli konakta oturan Fatma isminde bir dul kadın vardır. Bu paket, eğer kadın sağ ise sancak beyinin huzurunda ona verilecektir ve verildiğine dair bir evrak düzenlenip bana gönderilecektir."

Fatma Hanım sağ idi, ancak epey ihtiyarlamıştı. Ayrıca çok ihtiyaç içerisinde idi. Kapısını çalan bir görevli, onu faytona bindirerek sancak beyinin huzuruna getirdi. Sancak beyi sordu:

– Fatma Hanım, Yusuf Paşayı tanır mısın?

– Hayır beyim.

– Ama o seni tanıyor. Bak sana bir hediye göndermiş.

Fatma Hanım paketi aldı. Düzenlenen evraka da parmağını bastı. Beyin huzurunda merakla paketi açtı. Paketin içinden bir mektup ve başka bir paket çıktı. O paketin içinde ise bir çift kocaman ayakkabı vardı. Ayakkabıların içleri altın ile doldurulmuştu. Okuma yazma bilmeyen Fatma Hanım mektubun okunmasını istedi. Yusuf şöyle yazmıştı:

– Anacığım! Bir kış günü donmuş çıplak ayaklarına bu ayakkabıları giydirdiğin kimsesiz çocuk, ölünceye kadar seni unutmayacaktır. [15]

Zekât İbadeti

KURTULDU GİTTİ

Saçı başı dağınık Necidli bir adam Peygamber Efendimizin huzuruna geldi ve O'na yaklaştı. İslâmın ne olduğunu sordu. Bunun üzerine Allah Resûlü:

– Bir gündüz bir gecede beş vakit namaz kılmaktır, buyurdu. Adam:

– Kılmam gereken başka namaz var mı, dedi.

Efendimiz:

– Hayır yok! Nafile olarak kılarsan o başka, buyurdu. Resûlûllah sözüne devam ederek:

– Bir de Ramazan orucunu tutmaktır, buyurdu.

Adam yine:

– Tutmam gereken başka oruç var mı, dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz:

– Hayır yok. Nafile olarak tutarsan o başka, buyurdu.

Bundan sonra Resûlûllah adama zekâtı söyledi. Adam:

– Vermem gereken başka sadaka var mı, dedi.

– Hayır yok. Nafile olarak verirsen o başka, buyurdu.

Bu defa adam:

– Bu söylediklerinden ne fazla ne eksik yaparım, diyerek oradan ayrıldı.

Bunun üzerine Efendiler Efendisi şöyle buyurdu:

– Bu adam eğer sözüne sahip çıkarsa, kurtuldu gitti. [16]

SERVETİN BEKÇİSİ

Bir gün arkadaşları, Peygamber Efendimizin zekâtın önemiyle ilgili anlattığı sohbeti dinliyorlardı. Allah Resûlü:

– Zekât, mal ve servetin koruyucusudur, bekçisidir, diye buyururken yanlarına bir Hıristiyan iş adamı geldi. Adam, zekât hakkında Peygamberimizin bütün söylediklerini dinledi. Oradan kalkıp gittikten sonra da bütün malının zekâtını verdi. Bu Hıristiyan iş adamının bir de ortağı vardı. Ticaret için Mısır'a gitmişti. O tarihlerde ticaret, deve kervanları ile yapılıyordu. Kervanların önünü kesip soygun yapan eşkıyaların sayısı da bir hayli artmıştı. Peygamberimizin zekâtla ilgili söylediklerini dinleyen Hıristiyan iş adamı içinden söyle geçirdi: "Eğer Muhammed'in söyledikleri doğru ise iş orta-

ğım malı ile birlikte sağ salim olarak döner ve ben de iman edip Müslüman olurum. Muhammed yalan söyleyip de milleti kandırıyorsa, ortağım sağ salim dönemez ve onu yolda hırsızlar soyarlarsa ben de o zaman kılıcı alıp Muhammed'i öldürürüm."

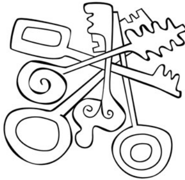
Bir süre sonra, yolculuk yapmakta olan iş ortağından Hıristiyana bir mektup geldi. Arkadaşı şöyle yazmıştı: "Hırsızlar kervanın yolunu kestiler. Soygun yapıp kaçtılar. Ne mal, ne elbise, hiçbir şey bırakmadılar..."

Mektubun henüz ilk satırlarını okuyan tüccar derin bir üzüntüye kapıldı. Elinde mektup, bir yandan okumaya devam ediyor, diğer yandan da kılıcını kuşanarak Peygambere savaş açmak üzere yola çıkmaya hazırlanıyordu. Tam evden çıkacağı sırada, mektubun "Arkadaşım, sakın üzülme..." yazan kısmına gelince dikkat kesildi. "...hırsızlar kervanın önünü kestikleri sırada, develerimin yükü ağır olduğu için ben kervanın çok arkasında idim. Bizim mallarımıza hiçbir şey olmadı, kurtulduk. Yakında geleceğim, selâmlar." Adam, bu satırlarla biten mektubu okuyunca sevinçten ne yapacağını şaşırdı. Hazreti Peygambere karşı yapmak istediği hareketten dolayı utanç duydu ve doğruca Allah Resûlünün yanına gidip:

– Ey Allah'ın Resûlü! Bana İslâmı anlatın, dedi.

Nebiler Nebisinin açıklamaları üzerine orada iman etti. [17]

Zekâtı Kimler Verir?

KÂRÛN'UN HAZİNELERİ

Kârûn, Mısır kıralı Firavun tarafından İsrailoğullarına başkan tayin edilmiş biriydi. Kendi halkını eziyor ve Firavun hesabına çalışıyordu. Bu sayede birçok servete kavuşmuştu. Hazreti Musa, İsrailoğullarını Mısır'daki esaretten kurtarırken Kârûn da onlara katıldı. Çünkü artık Mısır'da kendisine çıkar sağlayacak bir konumdan yoksun kalmıştı.

Tevrat'ı çok güzel okuyan Kârûn, göçten sonra Hazreti Musa'nın görevlendirdiği bir yerde hâkimlik yapmaya başladı. O, aynı zamanda Musa Peygamber'in amcasının oğlu idi. Bu sıralarda bakırdan altın yapma ilmine merak salmıştı. Bir gün Hazreti Musa'dan ısrarla bu ilmi öğrenmek istedi. O da

sonunda bu ilmi Kârûn'a öğretti. Artık Kârûn, kurşundan ve bakırdan altın yapabiliyordu. Bu sayede son derece zengin oldu.

Ancak kavuştuğu zenginlik sebebiyle gurur ve kibre kapıldı. Kendisi için göz kamaştırıcı bir konak yaptırdı. Son derece parlak ve etkileyici giysilerle gösterişli bir hayat sürmeye başladı. Sahip olduğu hazinelerin anahtarları o kadar çoktu ki onları hayvanlara yükleterek halk huzurunda resmigeçitler düzenlerdi. Bu zenginlik ondaki büyüklenme duygularını çok artırmıştı. Artık Hazreti Musa'nın peygamber olmasını bile kıskanır hâle gelmişti.

Bir gün Hazreti Musa, Kârûn'a geldi. Fakirlere verilmek üzere malından bin dinarda bir dinar, bin koyunda bir koyun vermesi konusunda onunla anlaştı. Ancak Kârûn eve gelip hesap yapınca bu miktarı çok buldu. Hazreti Musa'ya karşı bir plan hazırladı. Kötü bir kadınla anlaşarak Hazreti Musa'ya iftira etmeyi ve halkı ona karşı kışkırtmayı kararlaştırdı. Halkı bir araya toplayıp Hazreti Musa'yı da çağırdı. Kârûn, halkın önünde kötü kadını göstererek Hazreti Musa'ya iftira edince Hazreti Musa:

– Ey kadın! Ben bunların dediklerini sana yaptım mı, diye sordu. Kadın şu cevabı verdi:

– Hayır, onlar yalan söylediler. Bana, sana iftira etmem için para verdiler.

Bunun üzerine Hazreti Musa, ayağa kalktı ve orada şükür secdesine kapandı. Bu sırada Yüce Al-

lah, Hazreti Musa'ya vahyederek toprağa dilediğini emretmesini bildirdi. Musa Aleyhisselâm:

– Ey toprak! Onları al, dedi. Bunun üzerine toprak onları ayaklarına kadar içine aldı. Sonra yine:

– Ey toprak! Onları al, buyurunca toprak onları dizlerine kadar batırdı. Hazreti Musa emrini tekrarladıkça mallarıyla birlikte daha da batmaya başladılar. Hepsi:

– Ey Musa! Ey Musa, diye feryat ediyorlardı. Hazreti Musa tekrar:

– Ey toprak! Onları al, buyurunca toprak üzerlerine kapandı.

Onlar bu yalvarmaları ile hâlâ gücün Hazreti Musa'da değil, Allah'ın elinde olduğunu anlayamamışlardı.

Bu olay Kur'ân'da şöyle anlatılır:

"Kârûn, Musa'nın kavminden idi. Fakat onlara karşı azgınlık etmişti. Biz ona hazineler dolusu öyle bir servet vermiştik ki, o hazinelerin anahtarlarını bile güçlü-kuvvetli bir topluluk zor taşırdı. Kavmi ona şöyle demişti:

– Servetine güvenip şımarma! Bil ki Allah, şımaranları sevmez. Allah'ın sana verdiğinden (O'nun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma, ihtiyacına yetecek kadar sakla. Allah sana ihsan ettiği gibi sen de (insanlara) iyilik et. Yeryüzünde bozgunculuğu arzulama. Şüp-

hesiz ki Allah, bozguncuları sevmez.

Ancak Kârûn, hem bu sözlere hem de Musa Aleyhisselâmın nasihatlerine kulaklarını tıkamıştı. Musa Peygamber ona malının zekâtını vermesini söylediğinde, zenginliğini bir bakıma ona borçlu olmasına rağmen:

– Ben bu servete ilmim ve becerim sayesinde kavuştum, demişti.

Peki, şunu bilmiyor muydu ki Allah, kendinden önceki nesillerden, ondan daha güçlü, ondan daha çok taraftarı olan kimseleri helâk etmişti. Günahkârlardan günahları sorulmaz (Allah onların hepsini bilir).

Derken Kârûn bir gün yine ihtişamı içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzulayanlar:

– Keşke bizim de Kârûn'unki gibi servetimiz olsaydı. Adamın amma da şansı varmış, keyfine diyecek yok, dediler.

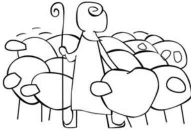
Ahirete dair ilim sahibi olanlar ise şöyle dediler:

– Yazıklar olsun size! Bu dünyalıkların böylesine peşine düşmeye değer mi? Oysa Allah'ın iman edip güzel işler yapanlara cennette hazırladığı mükâfat elbette daha hayırlıdır. Buna da ancak sabredenler kavuşabilir.

Derken Biz, onu da sarayını da yerin dibine geçiriverdik. Ne avenesi Allah'a karşı kendisine yardım edip onu kurtarabildi ne de kendi kendisini sa-

vunabildi. Daha dün onun yerinde olmaya can atanlar, bu sabah şöyle dediler:

– Vay be! Meğer Allah dilediği kimsenin rızkını bol verir, dilediğinin rızkını kısarmış. Şayet Allah bize lütufta bulunmuş olmasaydı, bizi de yerin dibine geçirirdi. Vay be! Demek ki gerçekten kâfirler iflâh olmazmış." (Kasas sûresi, 76-82. âyetler) [18]

DUA ET DE ZENGİN OLAYIM

Medine Müslümanlarından Salebe adında biri vardı. Salebe fakir yaşamaktan bıkmıştı. Bir an önce zengin olmak istiyordu. Bunun için en iyi çarenin Peygamberimizin duasını almak olduğunu düşündü ve Efendimizin huzuruna gelerek:

– Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a dua et de zengin olayım, dedi. Peygamberimiz:

– Şükrünü yapabildiğin az mal, şükrünü yapamadığın çok maldan hayırlıdır, dedi.

Salebe, bir süre bu hadisin anlamı üzerinde düşündü. Acaba kendisi için fakir kalmak daha mı hayırlı idi? Efendimiz dua yerine bu öğüdü verdiğine göre böyle olmalıydı. Bu şekilde biraz zaman geçin-

ce, içindeki dünya hırsı onu yerinde durdurmadı. Tekrar Peygamberimize gelip:

– Ya Resûlûllah! Dua et de zengin olayım, dedi.

Bu sefer biraz daha açık konuşan Allah Resûlü:

– Ben senin için yeterli bir örnek değil miyim ey Salebe? Allah'a yemin ederim ki, isteseydim şu dağlar altın ve gümüş olarak arkamdan akıp geleceklerdi. Fakat ben istemedim, buyurdu. Buna rağmen Salebe ısrar etti:

– Seni hak Peygamber olarak gönderene yemin ederim ki, eğer beni zengin ederse fakir fukarayı koruyacak, her hak sahibine hakkını vereceğim.

Salebe'nin bu kadar ısrarı üzerine Peygamberimiz:

– Ey Rabbim! Salebe'yi, istediği mala kavuştur, diye dua etti.

O günden sonra Salebe koyun yetiştirmeye başladı. Zamanla koyunları sürüler tutacak kadar çoğaldı. Salebe, daha evvel bütün namazlarını cemaatle kıldığı için kendisine "cami kuşu" adı verildiği hâlde, artık sadece öğle ve ikindiyi cemaatle kılabiliyordu. Diğer namaz vakitlerinde koyunların ardında oluyor, bazen de namazlarını kazaya bırakarak kılıyordu.

Salebe'nin kısa zamanda bereketlenip çoğalan koyunları, Medine yakınlarına sığmaz oldu. Uzak çöllere, sulak yaylalara gitme gereği duydu. Artık öğle ve ikindi namazlarına da gelmiyor, sadece cu-

maları mescitte görülüyordu. Nihayet koyunları, ona cuma namazlarını da unutturdu.

Bir gün Resûlûllahın:

– Salebe görülmüyor, nerededir, diye sorması üzerine sahabiler:

– Koyun aldı. Koyunları buralara sığmaz olduğundan şimdi çöllerde, sürüsünün ardında dolaşıyor, dediler.

Allah Resûlü:

– Salebe'ye yazık oldu, buyurdu.

İşte bu sırada zekât âyeti nazil olarak zengin Müslümanların, geçim sıkıntısı içinde bulunan kardeşlerine yardım etmeleri emredildi. Bu âyet-i kerimenin emrine büyük bir istekle uyan Müslümanlar, mallarının kırkta birini fakirlere seve seve verdiler. Salebe ise mallarının zekâtını istemeye gelen görevlilere:

– Bu sizin yaptığınız, düpedüz haraç kesmektir, diyerek onları eli boş çevirdi.

Haberi alan Allah Resûlü üzülerek:

– Salebe'ye yazık oldu, sözünü tekrarladı.

Bunun üzerine Yüce Allah şu âyetleri indirdi:

– Onlardan kimi de, eğer Allah lütuf ve kereminden bize verirse, mutlaka sadaka vereceğiz ve elbette biz salihlerden olacağız, diye Allah'a yemin etti. Fakat Allah lütfundan onlara (zenginlik) verince, onda cimrilik edip (Allah'ın emrinden) yüz çevirerek sözlerinden döndüler. Nihayet, Allah'a ver-

dikleri sözden döndüklerinden ve yalan söyledikle-rinden dolayı Allah, kendisiyle karşılaşacakları gü-ne kadar onların kalbine nifak (iki yüzlülük) soktu. (Tevbe sûresi, 75-77. âyetler)

Salebe'nin akrabalarından bir zat, bunu işitince, Salebe'nin yanına vardı ve:

– Yazıklar olsun sana ey Salebe! Allah senin hakkında şöyle şöyle âyetler indirdi, dedi.

Salebe, hemen kalkıp Peygamberimiz Efendimi-zin yanına geldi ve zekâtını kabul buyurmasını istedi.

Fakat Allah Resûlü:

– Allah senin zekâtını kabul etmekten beni men etti, buyurdu.

Salebe başına toprak saçınca, Resûlûllah:

– Bunu sen kendin yaptın. Ben sana emretmiş-tim, beni dinlemedin, buyurdu. Onun zekâtını al-maya yanaşmadı, vefatına kadar da ondan hiçbir şey kabul etmedi.

Hazreti Ebubekir halife olunca, Salebe onun ya-nına geldi ve:

– Sen benim Resûlûllah Aleyhisselâmın yanın-daki mevkiimi, ensar içindeki yerimi biliyorsun, zekâtımı kabul et, dedi.

Hazreti Ebubekir:

– Resûlûllah Aleyhisselâmın kabul etmediğini ben kabul edeceğim ha, dedi ve vefatına kadar o da Salebe'nin zekâtını kabul etmedi.

Hazreti Ömer halife olunca, Salebe ona da geldi ve:

– Ey Müminlerin Emîri! Zekâtımı kabul et, dedi.

Hazreti Ömer:

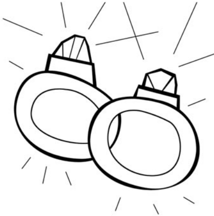
– Resûlûllah Aleyhisselâm senin zekâtını kabul etmemiş, Ebubekir de etmemiş! Ben kabul edeceğim ha! Ben senin zekâtını kabul edemem, dedi ve vefatına kadar da onun zekâtını kabul etmedi.

Hazreti Osman halife olunca, Salebe bu sefer de onun yanına geldi ve zekâtını kabul etmesini istedi.

Hazreti Osman:

– Resûlûllah Aleyhisselâmın da, Ebubekir'in de, Ömer'in de kabul etmedikleri zekâtı, ben de senden kabul edemem, dedi ve o da Salebe'yi geri çevirdi. kabul etmedi.

Bu kapıdan da geri dönen Salebe, Hazreti Osman'ın halifeliği döneminde ölüp gitti. [19]

GÜMÜŞ YÜZÜKLER

Allah Resûlü, Hazreti Aişe'nin yanına gitmişti. Onun parmaklarındaki büyük gümüş yüzükleri görünce:

– Nedir bu ey Aişe, diye sordu. O da:

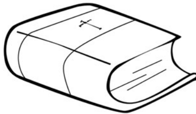
– Ey Allah'ın Elçisi! Onları senin için süsleneyim diye taktım, dedi. Efendimiz:

– Onların zekâtını veriyor musun, diye sorunca Aişe validemiz:

– Hayır, dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz dedi ki:

– Bu, ateşten nasiplenmen için sana yeter! [20]

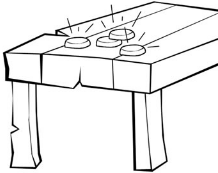

İBADETE DAVET

Resûlûllah, Muâz'ı Yemen'e görevli olarak gönderecekti. Giderken ona dedi ki:

– Sen Kitap sahibi (Hıristiyan) bir kavme gidiyorsun. Onları davet edeceğin ilk şey Allah'a ibadet olsun. Allah'ı tanıdılar mı, kendilerine Allah'ın zekâtı farz kılmış olduğunu, zenginlerinden alınıp fakirlerine dağıtılacağını onlara haber ver. Onlar buna da itaat ederlerse kendilerinden zekâtı al. Zekât alırken halkın nazarında kıymetli olan malları almaktan sakın. Haksızlığa uğrayanın bedduasını almaktan kork. Allah'la bu beddua arasında perde yoktur. [21]

Zekât, Kimlere ve Nasıl Verilir?

UMDUĞUNU BULDUN

Bir defasında Hazreti Ebubekir, sahip olduğu kırk bin dinarın on binini gece, on binini gündüz, on binini gizli, on binini de açıktan olmak üzere tamamen fakirlere harcamıştı. Bunun üzerine Allah Teâlâ şu âyeti indirdi:

"Mallarını gece ve gündüz, gizlice ve açıkça infak edenler yok mu, işte onların Rableri katında ecir ve mükâfatları vardır. Ve onlara herhangi bir korku yoktur. Onlar hiçbir zaman mahzun da olmazlar." (Bakara sûresi, 274. âyet)

Yeni gelen bu âyeti Efendimizden dinleyen Hazreti Ali'nin ise dört dirhem gümüşten başka hiçbir parası yoktu. Bunun birini gece, birini gündüz, biri-

ni gizli, birini de açıktan olmak üzere sadaka verdi. Durumdan haberdar olan Efendimiz ona:

– Niçin böyle yaptın, diye sorduğunda:

– Rabbimin vaat ettiği şeyi hak etmek için, dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü onu müjdeledi:

– Umduğunu buldun. [22]

ÇÜRÜK HURMA

Bir gün Peygamber Efendimiz elinde asası ile evinden dışarı çıktı. Mescide varınca mescitte sadaka olarak, çürüğü bulunan bir hurma salkımı asılı olduğunu gördü. Allah Resûlü salkımı asası ile dürterek şöyle buyurdu:

– Bu sadakanın sahibi, keşke bundan daha iyisini sadaka vermek isteseydi. Kıyamet günü çürük hurma yiyecek. [23]

SEKİZ HİSSE

Bir adam Peygamberimize gelerek:

– Bana zekâttan ver, dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü adama:

– Allah, zekâtlar konusunda ne herhangi bir peygambere ne de bir başkasına hüküm verme yetkisi tanımadı. Hükmü bizzat kendisi verdi ve zekâtları sekiz hisseye ayırdı. Eğer sen bunlardan birine girersen senin hakkını derhâl sana veririm, buyurdu. Sonra bu sekiz hissenin Kur'ân'da nasıl açıklandığını anlatarak sözlerine devam etti:

– Zekâtlar Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, zekât toplayan memurlara, gönülleri İslâma ısındırılacak olanlara, hürriyetlerini

satın almaya çalışan kölelere, borçlulara, Allah yolunda çalışıp cihat edenlere ve yolcuya mahsustur. Allah pek iyi bilendir, hikmet sahibidir. (Tevbe sûresi, 60. âyet) [24]

KUL HAKKI

Resûlûllah, İbni Lütbiye denilen bir adamı zekât toplamak üzere görevlendirmişti. Bu adam görevini yapıp Allah Resûlünün huzuruna gelince:

– Şu mallar sizin, bunlar da bana hediye edilenler, dedi. Bunun üzerine Efendimiz minbere çıktı ve Allah'a hamd ü senadan sonra şöyle buyurdu:

– Allah Teâlâ'nın benim idareme verdiği işlerden birine, sizlerden birini tayin ediyorum. Sonra da o kişi dönüp geliyor ve bana "Şunlar size ait olanlar, bunlar da bana hediye edilenler." diyor. Eğer o kişi sözünde doğru ise, babasının veya anasının evinde otursaydı da kendisine hediyesi gelseydi ya! Allah'a yemin ederim ki, sizden biriniz haksız olarak bir şey

alırsa, kıyamet gününde o aldığı şeyi yüklenmiş vaziyette Allah'ın huzuruna çıkar. Bu, böğüren bir deve veya bağıran bir inek yahut da meleyen bir koyun olabilir.

Sonra Peygamber Efendimiz ellerini iyice yukarıya kaldırıp:

– Allah'ım! Tebliğ ettim mi, buyurdu. [25]

KIYAMETTE ÜÇ KİŞİ

Bir gün Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

– Üç kişi vardır ki kıyamet günü Allah onlarla konuşmayacak, yüzlerine bakmayacak ve kendilerini temize çıkarmayacaktır. Onlar için acı bir azap vardır.

Allah Resûlünün bu sözleri üç defa tekrarladığını duyan Ebu Zer:

– Adları batsın, umduklarına ermesinler ve hüsrana uğrasınlar! Kimlerdir bunlar ya Resûlûllah, diye sordu. O zaman Efendimiz:

– Elbisesini (kibir ve gururundan dolayı kurula kurula) sürüyen, verdiğini başa kakan ve malını yalan yeminle pazarlayandır, buyurdu. [26]

BİZE HELÂL DEĞİL

Bir gün Hazreti Hasan, zekât ve sadaka hurmasından bir tane hurma alıp ağzında çiğnemeye başladı. Bunu gören Resûlûllah hemen hurmayı onun ağzından çıkardı. Orada bulunanlardan birisi:

– Ya Resûlûllah! Şu yavrucuğun aldığı bir tek hurmadan, sana ne sorumluluk olacak ki, deyince Efendimiz:

– Biz Muhammed hanedanıyız! Bize zekât ve sadaka helâl değildir, buyurdu. [27]

HELÂL YOLDAN

İslâm büyüklerinden Ebu Abbas'ın servet sahibi yakın bir tanıdığı vardı. Bu kişi bir gün Ebu Abbas'ın ziyaretine gelerek:

– Efendim zekâtımı kime vereyim, diye sordu. O da:

– Gönlün kime vermeye meylediyorsa ona, diye cevap verdi.

Adam oradan ayrıldı. Yolda giderken dilenen bir fakir gördü. "Hem fakir hem de gözü görmüyor. Bu zekât en fazla onun hakkıdır." diye düşünerek bir kese altını ona verdi. Keseyi alan fakir ona dokundu, elinde tarttı. Ağır olduğunu hissedince kesenin içinde altın olduğunu anladı ve sevindi.

Ertesi gün oradan geçen zengin, zekâtını verdiği körün başka bir köre şunu anlattığını duydu:

– Dün buradan geçen bir zengin bana bir kese altın verdi. Ben gittim o parayla bir güzel içip eğlendim!

Zenginin canı sıkıldı ve hemen soluğu Ebu Abbas'ın yanında aldı. Ona kızgınlıkla tam bir şeyler söyleyecekti ki Ebu Abbas, cebinden bir miktar para çıkararak:

– Bunu al karşına çıkan ilk kişiye ver, dedi. Zengin, saygısından şikâyette bulunamadan oradan ayrıldı. Yolda önüne ilk çıkan kişiye parayı verdi. Fakir de parayı alıp gitti.

Zengin:

– Peşinden gidip, parayı nereye harcayacağına bakmalıyım, önceki gibi olmasın, diye mırıldandı ve onu takip etmeye başladı. Fakir, bir harabeye girdi ve elbisesinin altından ölü bir keklik çıkarıp oraya attı. Bunu gören zengin dayamayıp fakirin yanına yaklaştı ve merakla sordu:

– Allah için doğru söyle, sen böyle ne yapıyorsun! Şuraya attığın ölü keklik nedir, dedi. Fakir:

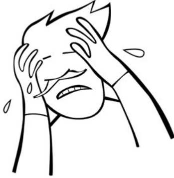
– Başımıza geleni söylesem, Allah'tan şikâyet etmiş olurum! Mademki, büyük bir ant verdin, söylemem üzerime görev oldu, dedi ve anlatmaya başladı:

– Ben aile sahibi yoksul bir kişiyim. Yedi gündür hanımım, çocuklarım ve ben yiyecek bir şey

bulmuş değiliz. Kendi kendime "Bana ve karıma sabretmek düşer, ama çocuklarım sabredemezler. Onların yemeleri için ölü kekliği götüreyim." diye düşünmüştüm. Çünkü dilenmek benim çok zoruma gidiyor. Bunun için "Ya Rabbi! Benim ve çoluk çocuğumun hâlini biliyorsun! Sıkıntım son haddine vardığından ve halktan bir şey istemekten hoşlanmadığımdan da haberdarsın." diyordum. Tam bu sırada sen gelip şu parayı bana verdin. Helâl yoldan ve dilenmeden bu para elime geçince o murdar kuşu attım. Şimdi bu parayla evime bir şeyler alacağım, dedi.

Zengin kendi verdiği ile Ebu Abbas'ın verdiği paranın âkıbetine çok şaşırmıştı. Derhâl İslâm büyüğünün huzuruna geldi. O bir şey söylemeden, gönül gözü açık olan Ebu Abbas dedi ki:

- Be adam, bu durum gayet açıktır. Harama helâle dikkat etmeyen kişilerle alışveriş yapıyorsun. Bu yüzden kazandığın mala haram karışıyor. İşte öyle malın zekâtı da parayı içkiye harcayan böyle bir kişiye gider. İşin aslı gelir gidere dikkat etmektir. Çünkü her ne verirsen, yerini bulur. Ben sana verdiğim parayı kendi elimin emeği olarak helâl yoldan kazandım. Onun için de dürüst bir fakire lâyık oldu. [28]

SENİ KABUL ETTİM

Ünlü İslâm âlimi Cüneyd henüz çocuktu. Bir gün okul dönüşü babasını evde ağlıyorken buldu.

Ona:

– Babacığım, niçin ağlıyorsun, diye sorunca babası:

– Yavrum! Bugün, mallarımın zekâtını hesaplamıştım. Zekâtın bir kısmını dayın Sırrî'ye gönderdim. O da kabul etmemiş. Kıymetli ömrümü, Allah'ın sevdiği insanların beğenip, almadığı paralar ve mallar için geçirmiş olduğuma ağlıyorum, dedi.

Cüneyd:

– Babacığım, o parayı bana verin, ben dayıma

götüreyim, dedi. Babasından parayı aldı ve doğruca dayısının evine gitti. Eve varıp kapıyı tıklatınca dayısı içeriden:

– Kim o, diye sordu. Cüneyd:

– Dayıcığım, ben Cüneyd. Kapıyı açar mısın? Babamın zekâtı olan bu parayı size getirdim, dedi.

Dayısı:

– Almam, deyince Cüneyd:

– Adalet edip babama emreden, ihsan edip de seni serbest bırakan Allah için alınız, dedi.

Bunun üzerine Sırrî Sakati:

– Allah, babana ne emretti ve bana ne ihsan etti, diye sordu.

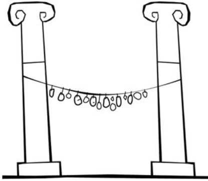
Cüneyd:

– Allah, babamı zengin yapıp zekât vermesini emretmekle adalet eyledi. Seni de fakir yapıp, zekât kabul etmek ve etmemek arasında serbest bırakmakla sana da ihsan eyledi, dedi.

Cüneyd'in bu sözü, dayısının çok hoşuna gitmişti:

– Evlâdım, parayı kabul etmeden önce, seni kabul ettim, dedi. Sonra kapıyı açıp, parayı aldı ve o günden sonra Cüneyd'e gönlünde ayrı bir yer verdi. [29]

Zekât Nelerden Verilir?

İYİLERİNDEN VERİN

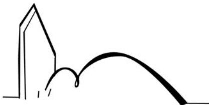
Medineli Müslümanlar, hurma toplama mevsimi gelince kendi bahçelerinden topladıkları taze hurma salkımlarını Resûlûllahın mescidinde sütunlar arasına gerilmiş iplere asarlardı. Fakir Müslümanlar da bu hurmalardan alıp yerlerdi.

Bir defasında sadaka hurma getiren birisi:

– Bu kadar çok salkımın arasında bir tane adi hurmalı salkımının bulunmasından bir şey olmaz, diye düşünerek, adi hurmalardan bir salkımı da oraya astı. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi:

– Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızk olarak yerden size çıkardıklarımızdan

hayra harcayın. Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın. Biliniz ki Allah zengindir, övgüye lâyıktır. (Bakara sûresi, 267. âyet) [30]

ALTIN DAL

Peygamber Efendimiz sahabileri ile birlikte Taif'e giderken, bir kabre rastlayınca şöyle demişti:

– Bu kabir Ebu Rigal'in kabridir. Kendisi, Harem'de (Mekke sınırları içerisindeki kutsal bölge) bulunur ve orasıyla korunurdu. Haremden çıkınca, kavminin uğradığı azaba uğrayıp öldü ve buraya gömüldü. Buna delil de yanına gömülmüş olan altından bir daldır. Kabri açarsanız, onun yanındaki altın dalı görürsünüz, buyurdu.

Müslümanlar, hemen kabri açtılar ve altın dalı bulup çıkardılar. Ebu Rigal, çok ağır olan bu altın dala asa gibi dayanırdı. Anlatıldığına göre Ebu Rigal, Semûd kavminden olup Sakîflerin atası idi. Sa-

lih Peygamber, Ebu Rigal'i Mekke tarafına zekât ve sadaka tahsildarı olarak göndermişti. O da yüz koyunlu bir adamın yanına vardı. Ona:

– Beni sana Allah'ın Elçisi gönderdi, dedi. Adam:

– Hazreti Salih'in elçisi hoş geldi, safa geldi. İstediğini al, dedi. Bunun üzerine Ebu Rigal, sürüdeki tek sütlü koyunu aldı. Oysaki adam, annesiz kalan çocuğunu o koyunun sütü ile besliyordu. Bunun üzerine adamla Ebu Rigal arasında şu konuşma geçti:

– O koyun, anasının ölümünden sonra sağ kalan şu çocuğa aittir! Onu ver, yerine on koyun al!

– Hayır!

– Yirmi koyun al!

– Hayır!

– Elli koyun al!

– Hayır!

– Şu sütlü koyundan başka, koyunların hepsini al!

– Hayır!

– Eğer sen süt içmeyi seversen, ben de severim!

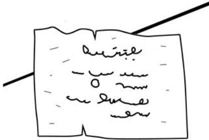
Sonra adam ok çantasındaki okları yere serdi ve:

– Ey Allah'ım! Sen şahit ol, dedi. Bir ok atarak Ebu Rigal'i öldürdü. Kendi kendine:

– Bunun haberi Allah'ın peygamberine benden önce ulaşmasın, diye düşünüp hemen Salih Peygamberin huzuruna vardı. Ebu Rigal'in yaptıklarını

ona bir bir anlattı. Salih Aleyhisselâm da ellerini gö-ğe kaldırdı ve üç kere:

– Ey Allah'ım! Ebu Rigal'e lânet et, dedi. [31]

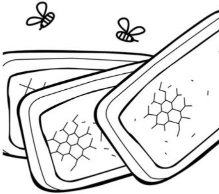
BİR YAZI YAZ

Yemen Bîşe vadisinde oturan Bâhilîler, Mekke'nin fethedildiğini ve Müslümanların Arabistan'a hâkim olduğunu haber alınca, Mutarrif adında birini Peygamberimize elçi olarak gönderdiler. Mutarrif, toplumu adına Medine'ye geldi ve Müslüman olduktan sonra şöyle dedi:

– Ya Resûlûllah! Biz Müslüman olup selâmete erdik. İslâmiyetin Allah'ın semavî dini olduğuna ve Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik ettik. Bizim için bir yazı yaz!

Efendimiz, Mutarrif ve onun kavminden Müslüman olanlar için malların zekâtı hakkında şöyle bir yazı yazdırdı: "Bu, Muhammed Resûlûllah tara-

fından, Mutarrif ile Bîşe'de oturan Bâhilîler için yazılan yazıdır. Kim üzerinde develerin çöktüğü ve gecelediği ölü bir araziyi ihya ve imar ederse orası onun olur. Bâhilîler; her 30 sığırda yetişmiş 1 dana, her 40 davarda 1 davar, her 5 devede yaşlı 1 deve zekât olarak vermekle sorumludurlar. Zekât memurları, bu zekâtları ancak onların yaylım yerlerinde teslim alacaklardır. Bâhilîler, Allah'ın güvencesiyle emniyet ve selâmettedirler." [32]

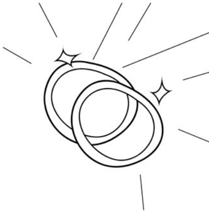
BAL ARILARI

Sahabeden Ebu Seyyare arıcılık işi ile uğraşıyordu. Zekât farz olunca bal için de zekât gerekip gerekmediğini merak etti. Resûlûllaha gelerek:

– Ey Allah'ın Elçisi! Benim bir miktar bal arım var, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

– O hâlde onun onda birini (zekât olarak) öde, buyurdu. Ebu Seyyare de:

– Ya Resûlûllah! Arıların bulunduğu dağı benim koruluğuma ver, dedi. Efendimiz de o dağı Ebu Seyyare'nin himayesine verdi. [33]

ATEŞTEN İKİ BİLEZİK

Kadının biri, kızı ile birlikte Resûlûllaha geldi. Kızın kalın iki bileziği vardı. Efendimiz kadına:

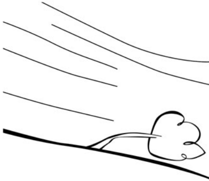
– Bunların zekâtını verdin mi, diye sordu. Kadın:

– Hayır, diye cevap verince Allah Resûlü:

– Kıyamet günü Allah'ın, onları sana ateşten iki bilezik yapması seni memnun eder mi, dedi. Bunun üzerine kadın, bilezikleri derhâl çıkarıp Resûlûllahın önüne bıraktı ve:

– Bunlar Allah ve Resûlüne aittir, dedi. [34]

Sadaka

RÜZGÂRDAN KUVVETLİ

Yüce Allah yeri yarattığı zaman yer hareket edip duruyordu. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak dağları yarattı. Dağları yeryüzüne oturtunca, yer karar buldu. Melekler dağların kuvvetine hayret ettiler ve:

– Ey Rabbimiz, yarattıkların arasında dağlardan daha kuvvetli olanı var mı, diye sordular. Allah Teâlâ da:

– Evet, demir, diye cevap verdi. Melekler bu defa:

– Ey Rabbimiz, yarattıkların içinde demirden daha kuvvetli olanı var mı, dediler.

Yüce Allah:

– Evet, ateş, buyurdu. Bunun üzerine melekler:

– Ey Rabbimiz, yarattıkların arasında ateşten

daha kuvvetlisi var mı, dediler.

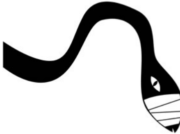
Allah Teâlâ:

– Evet, rüzgâr var, buyurdu.

Melekler bu defa da:

– Ey Rabbimiz, yarattıkların arasında rüzgârdan kuvvetli olanı var mı, diye sorunca Yüce Allah şöyle buyurdu:

– Evet, var. Sağ eli ile sadaka verirken bunu sol elinden gizleyen Âdemoğlu daha kuvvetlidir. [35]

ÖMRÜ UZADI

İsa Aleyhisselâm bir gün arkadaşlarıyla bir yere giderken geçimini çamaşır yıkayarak sağlayan biri ona selâm verip gitmişti. Daha sonra Hazreti İsa arkadaşlarına, selâm verip geçen adamın cenazesini kılmaları için hazır olmalarını söyledi.

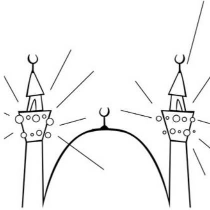
Öğle namazı vakti İsa Aleyhisselâm, adamın çamaşır yıkadığı yere gitti. Bir de baktı ki adam ölmemiş, çamaşır yıkamaya devam ediyor. Bu duruma şaşıran Hazreti İsa'ya Cebrail Aleyhisselâm gelip selâm verince, İsa Aleyhisselâm:

– Ey Cebrail! Bu adamın öleceği bana bildirilmişti. Ben de bunu arkadaşlarıma söylemiştim. Gördüm ki adam ölmemiş. Söyler misin bunun se-

bebi nedir, diye sordu. Hazreti Cebrail durumu şöyle açıkladı:

– Adamın çamaşırları içerisinde siyah bir yılan vardı ve onu zehirleyip öldürmesi takdir edilmişti. Fakat o adam Allah rızası için üç tane ekmek sadaka verince, Allah Teâlâ bu belâyı ondan kaldırdı.

Bunun üzerine adamın çamaşırlarının içine baktılar. Gerçekten siyah bir yılan ağzı bağlanmış bir hâlde orada duruyordu. [36]

FITIR SADAKASI

Hicretin ikinci yılıydı, Ramazan Bayramına biriki gün kalmıştı. Peygamberimiz Efendimiz, Müslümanlara fıtır sadakasını şu şekilde ilân ettirdi: "Fıtır sadakası; küçük veya büyük, erkek veya kadın, hür veya köle, şehirde veya çölde oturan her Müslüman için bayram namazına çıkmadan önce yoksullara verilmesi gereken bir hak ve görevdir!"

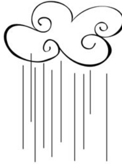
Fıtır sadakasının özelliği sorulunca şöyle buyurdu:

– Yoksulların yiyeceğini sağlar, oruçluyu günaha girmekten alıkor.

En son ne zaman verileceği sorulunca da:

– Fıtır sadakası bayram namazından önce veri-

lirse kabul edilen bir sadaka, namazdan sonra verilirse fıtır sadakası dışındaki sadakalardan sayılır, dedi.[37]

SADAKANIN BEREKETİ

Peygamber Efendimiz şöyle bir olay anlatmıştı:

– Bir gün sahrada yolculuk yapmakta olan bir adam, semadaki bir buluttan, "Falanın bahçesini sula." diye bir ses duydu. Bundan sonra o bulut, kara taşlık bir yere saptı ve oraya suyunu boşalttı. Adam, suyun tamamının bir derede toplandığını hayretle gördü ve suyu takip etti. Bir de baktı ki adamın biri, elindeki kürekle suyu oraya buraya çevirerek bahçesini suluyor. Ona:

– Ey Allah'ın kulu! Adın nedir, diye sordu. Adam, daha önce buluttan duyduğu ismi söyledi, peşinden de:

– Ey Allah'ın kulu! Adımı niçin soruyorsun, dedi. O da:

– Ben şu suyun yağdığı buluttan, senin adınla birlikte "Falanın bahçesini sula!" diye bir ses duymuştum da onun için sordum. Sen ne yapıyorsun ki bu lütfa mazhar oldun, dedi. Bahçe sahibi cevap verdi:

– Mademki merak ediyorsun söyleyeyim. Ben bu bahçenin ürününü hesap ederim. Üçte birini sadaka olarak dağıtırım, üçte birini çoluk çocuğumla birlikte yerim, üçte birini de tohumluk olarak ayırırım. [38]

FARENİN ÇIKARDIĞI PARALAR

Bir gün Mikdâd adında bir sahabi dağ başında yalnız oturuyordu. Bu sırada gözüne bir fare ilişti. Dikkatlice bakınca farenin bir delikten para çıkardığını gördü. Onu hayretle izlemeye devam etti. Fare delikten birer birer dinarları çıkarıyordu. Mikdâd paraları saydı. Tam on yedi dinar olmuştu. Fare sonra da delikten kırmızı bir bez çıkardı. Bu, dinarların içine konmuş olduğu bez olmalıydı. Bezin içinden bir dinar daha çıktı. Tamamı on sekiz dinardı. Mikdâd bunları Resûlûllaha götürüp olanları anlattı ve:

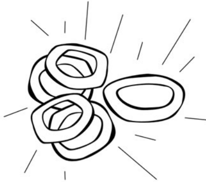
– Bunun sadakasını alın, dedi. Efendimiz ona sordu:

– Sen deliğe eğildin mi?

– Hayır, ey Allah'ın Resûlü!

– Öyleyse Allah bunu sana mübarek kılsın, dedi.

Peygamberimizin "Deliğe eğildin mi?" diye sormasının sebebi, Mikdâd'ın paraları delikten eliyle çıkarıp çıkarmadığını öğrenmek içindi. Çünkü Mikdâd, paraları delikten kendisi çıkarsaydı, bunlar define sayılacak ve beşte birini vergi olarak vermesi gerekecekti. Hayvan çıkardığı için bu durumda paralar buluntu sayıldığından Efendimiz ondan vergi almadı. [39]

İKİ MÜKÂFAT

Allah Resûlü, bir bayram günü erkeklere vaaz ettikten sonra kadınlar tarafına geçip onlara da vaaz etti. Efendimiz kadınlara "Sadakalarınızı bileziklerinizden olsa bile verin." buyurunca Zeyneb, kocası İbni Mes'ûd'a şöyle dedi:

– Sen malı az bir adamsın. Efendimiz de kadınlara sadaka vermesini emretti. Ona bir sor bakalım, kadının kocası için yaptığı harcama, sadaka sayılır mı?

İbni Mes'ûd ise:

– Haydi, git de sen sor, dedi. Bunun üzerine Zeyneb, Efendimize gitti. Oraya vardığında bir de baktı ki Medineli bir kadın da aynı mesele için Allah Resûlünün kapısında bekliyor. İki kadın öylece

beklerlerken içeriden Bilâl çıkınca ona şöyle dediler:

– Ey Bilâl, Allah Resûlüne de ki: "Kapıda iki kadın bekliyor ve sadakalarını kocalarına verip veremeyeceklerini soruyorlar."

Hazreti Bilâl, Peygamber Efendimize kadınların istediğini söyleyince Allah Resûlü:

– Kimdir o iki kadın, diye sordu. Bilâl:

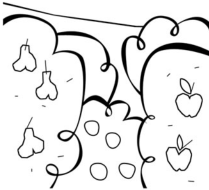
– Biri ensardan bir kadın, diğeri de Zeyneb. Efendimiz:

– Zeyneblerden hangisi, diye sorunca Bilal:

– Abdullah'ın karısı, dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu:

– Bu takdirde onlar iki mükâfat alırlar. Biri, yakını ile ilgilenme mükâfatı, diğeri de sadaka mükâfatı.[40]

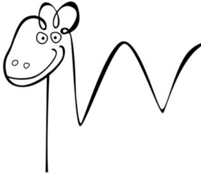
ANNEM İÇİN

Bir gün bir adam Peygamber Efendimizin yanına gelerek:

– Ey Allah'ın Resûlü, annem vefat etti. Ben onun için Allah yolunda harcasam ona faydası olur mu, diye sordu. Efendiler Efendisi:

– Evet, deyince adam:

– Benim bir meyveliğim var. Sizi şahit tutuyorum ve onu annem için veriyorum, dedi. [41]

SENDEN DE HAYIRLI

Peygamberimiz Efendimiz, Tebük Seferi hazırlığı sırasında bir gün:

– Kim bugün bir sadaka verirse, sadakası kıyamet günü Allah katında onun lehinde şehadette bulunacaktır, buyurdu.

Orada bulunan fakir bir Müslüman da başka hiçbir şeyi olmadığı için çıkarıp başındaki sarığını verdi. Kısa boylu, zenci biri de devesini önüne katıp getirmişti. Deveyi görenler çok beğendiler. Hatta onun kadar güzel ve sevimli bir deve görmediklerini ifade ettiler. Adam:

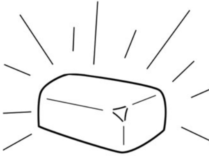
– Ya Resûlûllah! Ben de bunu Allah yolunda vereyim mi, diye sordu. Peygamberimiz:

– Evet, buyurdu.

Devenin sahibi de onu bırakarak dönüp gitti. Orada oturan bir adam, deve sahibinin dış görünüşüne aldanıp onu küçümseyerek:

– Allah yolunda verdiği şey, kendisinden daha hayırlı ve değerlidir, deyince Resûlûllah ona doğru baktı ve şöyle dedi:

– O senden de deveden de daha hayırlı ve daha değerlidir! [42]

HAYIRLI SADAKA

Adamın biri, Peygamberimize yumurta büyüklüğünde bir altın getirdi ve:

– Ey Allah'ın Resûlü, bunu bir madende buldum. Bu altın parçasını alın, sadaka olarak veriyorum! Bundan başka bir şeyim de yok, dedi. Bunun üzerine Efendimiz hoşnutsuzluğunu belirtmek için ondan yüzünü çevirdi. Sonra adam Resûlûllahın sağ tarafından yaklaşıp aynı şeyleri söyledi. Efendimiz yine adamdan yüzünü çevirdi. Adam bu sefer sol tarafından yaklaştı ve aynı şeyleri tekrarladı. Resûlûllah yine adamdan yüzünü çevirdi. Sonra adam arkasından gelip önceki sözlerini aynen tekrar etti. Bunun üzerine Efendimiz altını alıp adama attı ve buyurdu ki:

– Biriniz bütün sahip olduğu serveti getirip "Bunu sadaka olarak veriyorum." diyor ve sonra da oturup halka avuç açıyor! Hayır. Sadakanın hayırlısı fazla maldan verilendir. Zenginlikten sonrakidir. [43]

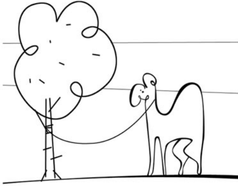
SADAKADAN ÜSTÜN

Allah Resûlü, Mirac gecesinde cennetin kapısı üzerinde şu sözün yazılı olduğunu gördü: "Sadaka, on misliyle mükâfatlandırılacaktır. Ödünç para, on sekiz misliyle mükâfatlandırılacaktır."

Bunun üzerine Peygamberimiz:

– Ey Cebrail! Ödünç verilen şey niçin sadakadan daha üstün oluyor, diye sordu. O zaman Cebrail Aleyhisselâm:

– Çünkü dilenci çoğu zaman yanında para olduğu hâlde sadaka ister. Borç isteyen ise, ihtiyacı sebebiyle istekte bulunur. [44]

BİRE ON

Bir gün dilencinin birisi, Hazreti Ali'nin yanına gelerek ondan yardım istedi. Adamın hâlini gören Hazreti Ali, hemen kendi çocuklarından birisini yanına çağırdı ve:

– Eve git. Annene daha önce verdiğim altı dirhemden birini al getir, dedi. Eve giden çocuk geri geldi ve:

– Annem, kendisine verdiğin para ile eve un alacağını söyledi, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ali:

– İnsan, kendi elinde bulunanlardan daha çok Allah'a güvenmedikçe tam iman etmemiştir. Oğlum, tekrar git ve o paraların hepsini getir, dedi. Bu sefer Hazreti Fatma, paraların tamamını yolladı.

Hazreti Ali de paraların hepsini dilenciye verdi. Bu olayın üzerinden henüz birkaç dakika geçmişti ki oraya deve ticareti yapan bir adam geldi. Hazreti Ali adama, deveyi kaça satmak istediğini sordu. Adam:

– 140 dirheme satacağım, deyince Hazreti Ali:

– Ücretini daha sonra versem bu deveyi bana satar mısın, dedi. Adam, bu teklifi kabul etti ve deveyi bulundukları yerdeki bir ağaca bağlayıp gitti.

Bir süre sonra oraya başka bir adam geldi ve deveyi göstererek:

– Bu deve kimindir, diye sordu. Hazreti Ali devenin kendisine ait olduğunu söyleyince adam:

– Bu deveyi bana satar mısın? Bana deve lâzım, dedi. Hazreti Ali de deveyi 200 dirheme adama sattı. Deveyi satın alan adam parayı peşin verdi. 200 dirhemi alan Hazreti Ali, hemen deveyi satın aldığı adamın yanına gitti ve adamın 140 dirhemini verdi. Geriye kalan 60 dirhemi de biraz önce altı dirhem aldığı eşi Hazreti Fatma'ya verdi. Fatma validemiz hayretle:

– Ey Ali, bu nedir, diye sorunca Hazreti Ali:

– Allah'ın, "Kim Allah'ın huzuruna bir hayır ile gelirse, ona onun on misli verilir." (Enam sûresi, 160. âyet) şeklindeki vaadinin sonucudur, dedi. [45]

BİR KEÇİ, YEDİ YÜZ KOYUN

Bir keresinde Hazreti Hasan, Hüseyin ve Abdullah, Medine'ye giderken yolda yiyecekleri tükenmişti. Çölde olduklarından açlık ve susuzlukla baş başa kalmışlardı. Allah'a tevekkül edip ilerlemeye devam ettiler. Az sonra ovanın ortasında bir karaltı gördüler. İyice yaklaştıklarında o karaltının kara bir çadır olduğunu fark ettiler. Çadırın içinde bir kadından başka kimse yoktu. Kadına selâm verip durumlarını anlattılar. Kadın:

– Bir keçim var. Kendiniz sağın sütünü için, dedi.

Onlar da hemen keçinin sütünü sağıp içtiler. Başka bir yiyecek daha sorduklarında kadın keçiyi kesip yemelerini söyledi. Onlar da keçiyi kesip yedi-

ler. Sonra da Allah'a hamd edip atlarına bindiler. Bu cömert kadınla vedalaşırken şöyle dediler:

– Medine'ye geldiğin zaman mutlaka bize uğra. Biz Hâşimîlerdeniz.

Misafirlerin oradan ayrılmasından az bir zaman sonra kadının kocası geldi. Etrafta keçiyi göremeyince:

– Keçi ne oldu, diye sordu. Hanımı da ona olanları anlattı. Kocası kızıp:

– Ey akılsız kadın, niçin böyle yaptın? Bizim ondan başka malımız yoktu, deyince kadın:

– Allah çok merhametlidir. Kullarını aç koymaz, sıkıntıya düşen kullarına yardım eder. Evimize gelenler güzel insanlardı. Onları ağırlamadan gönderemezdim, diyerek onu ikna etti.

Bu olayın üzerinden biraz zaman geçmişti ki bir gün kadın, kocası ile birlikte bir şeyler almak için, Medine'ye geldi. Şehirde dolaşırlarken Hazreti Hüseyin'e rast geldiler. Hazreti Hüseyin kadını hemen tanımıştı. Onlara yaklaşarak:

– Kısa bir zaman önce çadırınıza üç kişi gelmişti hatırladınız mı? Onlara süt ve keçi eti ikram etmiştiniz, dedi.

Kadının yüzü sevinçle aydınlandı. Hazreti Hüseyin onları hemen evine götürdü ve ikramlarda bulundu. Bir kese altın ve yüz koyun hediye ettikten sonra da onları kardeşi Hüseyin'e gönderdi. Hazreti Hüseyin de onları tıpkı ağabeyi gibi güler yüzle

karşılayıp onlara çeşitli hediyeler verdi. Sonra da onlara amcaoğlu Abdullah'ın yanına gitmelerini söyledi. Abdullah da adamla kadına çok misafirperver davrandı. Onlara diğer iki gencin Peygamberimizin torunları olduklarını söyledi. Birçok para ile koyun verdi. Her üçünden aldıkları hediyeler, dört bin dirhem gümüş ve yedi yüz koyun olmuştu. Kavuştukları bu nimet için Allah'a şükrettiler. En çok da Allah Resûlünün torunlarının evlerine misafir olduklları için sevinmişlerdi. Gönül rahatlığıyla evlerine döndüler. [46]

İKİ EKMEK EKSİK

Bir gün iki kişi, Hazreti Rabia'nın ziyaretine gelmişti. Gelenlerin ikisinin de karnı çok açtı. İçlerinden "Rabia'nın yemeği helâldir." diye geçirdiler. Tam o sırada kapıya bir adam gelerek, "Ne olur bana yardım edin. Günlerdir açım. Allah rızası için yiyecek bir şeyler verin." diye yardım istedi. Rabia da evinde bulunan iki ekmeğini bu adama verdi. Ekmekleri alan adam, sevinerek oradan ayrıldı. Bir süre sonra, bir kişi kucağında çok sayıda ekmekle eve girdi. Hazreti Rabia, ekmekleri teker teker saydı. Adamın elinde tam on sekiz tane ekmek vardı. Rabia:

– Ekmeklerin yirmi tane olması gerekiyordu, nerde iki tanesi, diye sordu.

Ekmeği getiren adam utanarak, sakladığı iki ekmeği torbadan çıkarıverdi. Evde bulunanlar olup biteni şaşkınlıkla izliyorlardı:

– Ey Rabia, bu işin sırrı nedir? Biz senin ekmeğini yemeye gelmiştik. Önümüze koyacağını düşündüğümüz ekmekleri kapıya gelen adama verdin. Sonra da birçok ekmek geldi evine. Gelenlerin de eksik olduğunu söyledin. Biz bunlardan hiçbir şey anlamadık, şaşırdık kaldık. Ne olur bize açıkla bu işi, dediler.

Hazreti Rabia:

– Siz ikiniz gelince karnınızın aç olduğunu anladım. Ama kapıya yardım isteyen o adam gelince de önünüze koymayı düşündüğüm o iki ekmeği ona verdim. Evimde sizi doyuracak yiyecek kalmayınca da Allah'tan, "Bir yerine on vermesini diledim." Çünkü Allah Enâm sûresi, 160. âyetinde bire on vereceğini bildiriyor. İşte ben de Rabbimin bu sözüne güvendim. Fakire verdiğim iki ekmek yerine yirmi ekmek geleceğini bildiğim için de ekmeklerin eksik olduğunu anladım, dedi. [47]

HIRSIZ VE ZENGİN

Bir adam "Bu gece mutlaka bir sadaka vereceğim!" deyip, sadakasıyla birlikte evinden çıkmıştı. Fakat farkına varmadan onu bir hırsızın avucuna sıkıştırdı. Sabah olunca herkes:

– Bu gece bir hırsıza sadaka verilmiş, diye dedikodu yaptı. Bunun üzerine adam:

– Ya Rabbi bir hırsıza sadaka verdiğim için sana hamd ediyorum. Ancak bu gece mutlaka bir sadaka daha vereceğim, dedi.

Sonra da yine sadakasıyla birlikte evinden çıktı. Gece karanlığında bu sefer de sadakayı bilmeden bir zenginin eline sıkıştırdı. Sabahleyin herkes:

– Bu gece bir zengine sadaka verilmiş, diye konuşuyordu. Adam:

– Allah'ım, bir hırsıza ve bir zengine sadaka verdiğim için sana hamd ediyorum, dedi. Bunun üzerine o gece rüyasında ona şöyle denildi:

– Senin sadakaların kabul edildi. Şöyle ki senin Allah rızası için sadaka vermen sebebiyle hırsızın hırsızlıktan vazgeçmesi ve zenginin de ibret alıp Allah'ın kendine verdiklerinden sadaka vermesi umulur. [48]

DÖRT AKÇEYE DÖRT DUA

İçkiyi hayatının ayrılmaz bir parçası yapan Naci, birlikte içmeleri için arkadaşlarını evine davet etmişti. Hizmetkârı Sadık'a dört akçe vererek pazardan bir şeyler almasını söyledi. Sadık pazara giderken, yolda insanların toplandığını gördü. Yaklaştığında baktı ki herkesin kendisine saygı duyduğu ve sevdiği ünlü din büyüğü Mansur, çok ihtiyaç sahibi bir yoksul için şöyle diyordu:

– Bu fakire kim dört akçe verirse, ona dört dua ederim. Allah'ın izni ile dört türlü ihtiyacı karşılanır.

Hizmetçi bir kurtuluş ümidi ile elindeki dört akçeyi fakire verince Mansur:

– Ne ihtiyacın var, dua edeyim, dedi. Sadık:

– Yüce Allah'ın o dört akçenin bedelini bin olarak tekrar bana vermesini, kölelikten kurtulmayı, kölelik yaptığım kişiye Allah'ın tövbe nasip etmesini ve Allah'ın beni, efendimi, ev halkını ve burada yaşayan insanları bağışlayıp affetmesini isterim, dedi.

Allah'ın sevgili kullarından olan Mansur bunların hepsi için bütün içtenliği ile dua etti. Sadık da eve geri döndü. Naci Efendi, ona niçin geciktiğini sorduğunda, Sadık olanları olduğu gibi anlattı. Naci Efendi, Mansur'u iyi tanıyordu ve onun birçok kişiye yaptığı duaların kabul olduğunu biliyordu. Kendisi de bu durumdan etkilenmiş ve kalbinde güzel değişikliklerin olduğunu fark etmişti. Sadık'a uzun bir süre merhametle baktı. Adamcağız yıllardır onun kahrını çekmişti. Mansur'un duasını düşündü. Artık hayatında güzel bir adım atmanın zamanı gelmişti. Bütün cesaretini toplayarak şöyle dedi:

– Sadık! Ondan nasıl dua etmesini istemiştin?

– Öncelikle kölelikten kurtulmamı…

– Öyleyse seni bağışladım.

– İkinci olarak o dört akçenin bin akçe olarak yerine gelmesini diledim.

– O dört akçe yerine al sana bin akçe.

– Üçüncü olarak Yüce Allah'ın sana tövbe nasip etmesini istedim.

– Tövbe ediyor ve bundan sonra Allah yolunda olacağıma söz veriyorum.

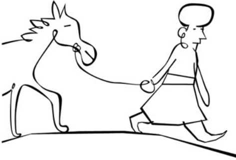
– Son olarak da Allah'ın beni, seni, aileni ve burada yaşayan herkesi bağışlamasını istedim, deyince, Naci Efendi:

– İnşallah, dedi. Sadık artık çok mutluydu. Naci Efendiye teşekkür ediyor ve bu kadar hızlı bir değişimi kabullenmeye çalışıyordu.

Sadık, gece uykuya dalınca rüyasında bir ses ona:

– Ey kişi! Sen elinden geleni yaptın. Bizim elimizden geleni yapmayacağımızı mı sanırsın? Seni, Naci'yi ve diğerlerini affettim, diyordu. Sadık uykusundan uyanınca, sevinip bu müjdeyi hemen Naci Efendiye verdi. Naci Efendiye gözyaşlarını tutamadı ve Allah'a şükrederek sevincinden secdeye kapandı. O, artık güzel bir hayata ilk adımı atmanın mutluluğunu yaşıyordu. [49]

Cömertlik

ALLAH YOLUNDA YARIŞ

Tebük Seferi'ne çıkılacaktı. Cihat öncesinde Peygamberimiz, Müslümanlara ahirette kazanacakları üstünlükleri anlatıyordu. Maddî durumu iyi olanları da, ahirette karşılığını görmek üzere, askerlere yiyecek ve binek yardımında bulunmaya davet etti. Bunun üzerine Müslümanlar, yardımlarını getirmeye başladı. Âdeta hayırda yarışıyorlardı. Yardıma koşanlardan biri de Hazreti Ömer idi. Servetinin yarısını Efendimize teslim etti. Bunun üzerine Allah Resûlü:

– Ey Ömer! Ev halkına ne bıraktın, diye sordu. Hazreti Ömer de:

– Servetimin yarısını, dedi.

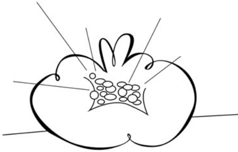
Az sonra Hazreti Ebubekir de gelerek yardımını teslim etti. Efendimiz ona:

– Ey Ebubekir! Ev halkına ne bıraktın, diye sorunca o:

– Onlara Allah ve Resûlünü bıraktım, dedi.

Hazreti Ebubekir bütün malını Allah yoluna bağışlamıştı. Bu cömertliği karşısında ona gıpta eden Hazreti Ömer, ağlayarak:

– Vallahi, ey Ebubekir! Anam, babam sana feda olsun! Hayır yolunda yaptığımız bütün yarışlarda sen beni geçtin! Ben artık hiçbir şeyde seni geçemeyeceğim, dedi.[50]

BEN OSMAN'DAN RAZIYIM

Tebük Seferi için hazırlıkların devam ettiği günlerden birinde Peygamberimiz, mescide girip minbere çıktı ve sahabileri bağışta bulunmaya teşvik etti. Bu sırada Hazreti Osman, ayağa kalkıp:

– Ya Resûlûllah! Allah yolunda, sırt çulları ve semerleriyle birlikte yüz deve veriyorum, dedi. Efendimiz, tekrar Müslümanları bağışta bulunmaya teşvik ve davet edince Hazreti Osman, yine ayağa kalkıp:

– Ya Resûlûllah! Ben yüz deve daha vermeyi üzerime aldım, dedi. Kâinatın Efendisi, minberden inerken hayranlıkla elini sallayarak:

– Bundan sonra yapacağı şeylerden dolayı Osman'a sorumluluk yok! Bundan sonra, yapacağı şey-

lerden dolayı, Osman'a sorumluluk yok, buyurdu. Daha sonra Müslümanları tekrar bağışta bulunmaya teşvik edince yine Hazreti Osman, ayağa kalkıp:

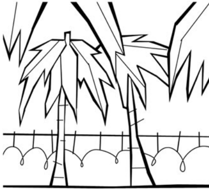
– Ya Resûlûllah! Ben, Allah rızası için yüz deve daha vermeyi üzerime aldım, deyince Efendimiz:

– Usre ordusunu donatan kişiye cennet var! Usre ordusunu donatan kişiyi Allah bağışlayacaktır, buyurdu. Hazreti Osman bu müjde üzerine elbisesine doldurup getirdiği yüz dinarı da Peygamberimizin kucağına döktü!

Allah Resûlü altınlara bakarken:

– Bugünden sonra, Osman'ın yapacağı şey kendisine zarar vermeyecektir, buyurdu ve şöyle dua etti:

– Ey Allah'ım! Ben Osman'dan razıyım! Sen de razı ol! [51]

SEVDİĞİNİZ ŞEYLERDEN

Bir gün Müslümanlar mescitte toplanmış, Resûlûllahın sohbetini dinlemekteydiler. Efendimiz bir ara şu âyeti okudu: "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe eremezsiniz. Her ne harcarsanız, Allah onu hakkıyla bilir." (Âl-i İmran sûresi, 92. âyet) Bunun üzerine sahabiler sevdikleri şeyleri düşünmeye başladılar.

Sahabilerden Ebu Talha'nın Peygamberimizin mescidine yakın bir yerde, içinde altı yüz hurma ağacı bulunan değerli bir bahçesi vardı. Hayatında en çok sevdiği şey, bu bahçeydi. Buraya Resûlûllahı sık sık davet edip ikramlarda bulunarak bahçesini bereketlendirirdi. Ebu Talha bu âyetin etkisiyle,

Peygamberimizin yanına gelerek şöyle dedi:

– Ya Resûlûllah! Yüce Allah "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça asla iyiliğe eremezsiniz!" buyuruyor. Şüphesiz servetim içinde bana en sevimli olanı Beyruhâ diye bilinen bahçemdir. Şu andan itibaren onu Allah ve Resûlüne bırakıyorum. Umarım ki bu sayede Rabbim beni iyiliğin zirvesine ulaştırır. Onu bana ahiret azığı eder. Ya Resûlûllah, artık bu bahçeyi Allah'ın sana gösterdiği şekilde kullan.

Bu konuşmanın ardından Ebu Talha, bu güzel kararını uygulamak için bahçesine gitti. Bahçeye vardığında hanımını bir ağacın gölgesinde otururken buldu. Ebu Talha, bahçeye girmeden dışarıda bekleyince hanımı sordu:

– Ey Ebu Talha! Dışarıda ne bekliyorsun? İçeri girsen ya!

Ebu Talha:

– Ben içeri giremem, sen de eşyanı toplayıp çıkıver, dedi.

Hiç beklemediği bu cevap üzerine hanımı şaşkınlıkla sordu:

– Neden? Bu bahçe bizim değil mi?

Ebu Talha:

– Hayır, artık bu bahçe Medine fakirlerinindir,

diyerek âyetin müjdesini ve yaptığı yardımı sevinçle anlattı. Hanımının:

– Bahçeyi ikimiz adına mı, yoksa şahsın için mi bağışladın, demesi üzerine de:

– İkimiz adına, diye cevap verdi. O zaman hanımı şöyle dedi:

– Allah senden razı olsun ey Ebu Talha! Etrafımızdaki fakirleri gördükçe, aynı şeyi düşünürdüm de sana söylemeye bir türlü cesaret edemezdim. Allah hayrımızı kabul buyursun. İşte ben de bahçeyi terk edip geliyorum! [52]

CENNET'TE BİR HURMA AĞACI

Cimri bir adamın pek çok hurma ağacı vardı. Bu ağaçlardan birinin dalı; fakir, ailesi kalabalık, salih bir kişinin evine sarkıyordu. Hurma sahibi olan adam ağaçtan hurmaları toplamaya çıkınca ağacın dalları sallanır ve hurmalardan bazıları komşusunun evine düşerdi. Fakir komşunun çocukları da bu hurmaları alıp yemek isterlerdi. Ama adam hemen ağaçtan iner, gelir ve çocukların ellerinden hurmaları çeker alırdı. Çocuk meyveyi ağzına almış dahi olsa adam çocuğun ağzına parmağını sokar ve hurmayı geri çıkarmaya çalışırdı.

Bir gün bu fakir komşu, Allah Resûlünün yanına giderek bu durumu O'na şikâyet etti. Resûlûllah da ona:

– Sen şimdi git, dedi. Daha sonra Efendimiz o hurmaların sahibiyle karşılaştı ve:

– Dalı filân komşunun evine sarkan hurma ağacını bana ver, buna karşılık sana cennette bir hurma ağacı verilsin, buyurdu. Bunun üzerine adam:

– Doğrusu verirdim ama onun meyvesi benim çok hoşuma gidiyor. Benim pek çok hurma ağacım var, ama hurması ondan daha çok hoşuma gideni yok, dedi ve ayrılıp gitti.

Peygamberimizin adamla konuşmasını duyan bir başkası:

– Ey Allah'ın elçisi, ben o hurma ağacını satın alır, sonra onu sana verirsem cennetten bir hurma ağacını bana da verir misin, diye sordu. Hazreti Peygamber de:

– O, senindir, buyurdular.

Sonra o adam gidip hurmanın sahibini buldu ve ona:

– Bu hurma ağacını bana satar mısın, dedi. Hurma sahibi:

– Benim istediğimi verirsen belki satarım, ama onu vereceğini sanmam, deyince adam:

– Düşündüğün nedir, diye sordu. Bunun üzerine hurma sahibi:

– Kırk hurma ağacı, dedi. Adam:

– Çok istedin. Bir hurma ağacına kırk hurma ağacı mı, deyince bir süre sustular. Sonra hurma ağacını almak isteyen adam:

– Tamam, sana kırk hurma ağacı verdim, dedi.

Hurma sahibi de:

– Eğer bu sözünde doğru isen buna başkalarını da şahit yap, dedi.

Bazı insanlar geldiler ve adam onlara:

– Şahit olun, ben buna kırk hurma ağacı verdim, dedi. Sonra hurma sahibine dönüp:

– Ne diyorsun, diye sordu. Hurma sahibi de:

– Tamam, razı oldum ama seninle aramızda alış veriş bitmedi. Ben, bana istediğim hurma ağaçlarını vermen karşılığında bu alış verişe razı oldum. Eğilmiş olmayan hurma ağaçlarından verecek misin, dedi. Adam bir süre durdu ve:

– Eğilmiş olmayan hurma ağaçlarından kırk tanesi senindir, dedi.

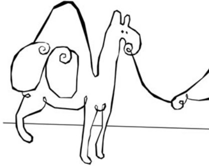
Sahabi, cimri adama ait o hurma ağacını satın aldıktan sonra Resûlûllah'a gelip:

– Ey Allah'ın elçisi, filâncanın evine sarkan hurma

ağacı benim oldu. Şimdi de o senindir, dedi. Allah Resûlü de cimri adamın fakir komşusuna gidip:

– Bu hurma ağacı senin ve ailenindir, buyurdular.

İşte bu olay üzerine Allah Tealâ, Leyl sûresini indirdi: "(Ortalığı) bürüdüğü zaman geceye ve aydınlandığı zaman gündüze andolsun. Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki şüphesiz sizin çabalarınız elbette çeşit çeşittir. Onun için kim (elinde bulunandan) verir, Allah'a karşı gelmekten sakınır ve en güzel sözü (kelime-i tevhidi) tasdik ederse, biz onu en kolay olana kolayca iletiriz. Fakat kim cimrilik eder, kendini Allah'a muhtaç görmez ve en güzel sözü (kelime-i tevhidi) yalanlarsa biz de onu en zor olana kolayca iletiriz." (Leyl sûresi, 1-10. âyetler)[53]

DEVEYLE VER

Hazreti Ali akşama kadar çalışmış, akşam da devesinin üzerine bir çuval hurma yükleyerek evinin yolunu tutmuştu.

Devenin yuları, yardımcısı Kamber'in elindeydi, kendisi de önden gidiyordu. Medine'nin içine girdiklerinde yolun kenarından bir ses geldi. Yoksulun biri elini açmış sızlanıyordu:

– Ne olur Allah rızası için, diyordu.

Hazreti Ali, Kamber'e sordu:

– Kamber ne istiyor bu yoksul?

– Hurma istiyor Efendim!

– Ver öyleyse!

– Hurma çuvalda Efendim!

– Çuvalla ver öyle ise!

– Çuval da devenin üzerinde!

– Deveyle ver öyle ise!

Emri yerine getiren Kamber bu olayı anlatırken dedi ki:

– Devenin ipi de benim elimde, demekten korktum. O kadar cömertti ki beni de deveyle birlikte yoksula hizmetçi vermekte tereddüt etmeyebilirdi.[54]

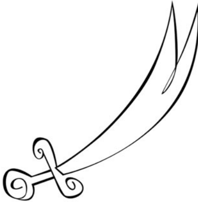
BİRAZ MAL BİRİKTİ

Hazreti Talha'nın hanımı Sa'dâ, bir gün kocasının çok sıkıntılı olduğunu gördü ve:

– Hayırdır hâlin nasıl, diye sordu. O da:

– Benim yanımda biraz mal birikti. Ondan dolayı çok bunalıyorum, deyince Sa'dâ:

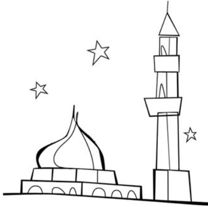
– Köleni gönderip akrabalarını çağır ve "Akrabaya iyilik et." âyeti gereği onları dağıt, dedi. Hazreti Talha da akrabalarını ve bazı fakir kimseleri davet edip elinde bulunan bütün malı onlara bölüştürdü. Dağıttığı mal yüklü bir para olup 400 bin dirhemdi. O gün kendisinin ise sadece bir elbisesi vardı. Ve mescide gidebilmek için elbisesinin söküğünün dikilmesini beklemişti. [55]

HİÇ MİSAFİR GELMEDİ

Bir gün Hazreti Ali oturmuş ağlıyordu. Biri kendisine niçin ağladığını sorunca şöyle dedi:

– Yedi günden beri hiç misafirim gelmedi. Allah Teâlâ'nın bir şeye gazap edip de benim kötü olmamı dilemiş olmasından korkuyorum. [56]

DAHA HAYIRLI

İbn-i Abbas bir gün Peygamberimizin mescidinde iken bir kimse yanına gelerek selâm verdi ve oturdu. İbn-i Abbas ona:

– Kardeşim, seni yorgun ve kederli görüyorum, deyince adam:

– Evet, ey Resûlûllahın amcaoğlu, kederliyim! Birisinin benim üzerimde hakkı var, mal karşılığında beni kölelikten kurtarmıştı. Fakat şu kabirde yatan Allah Resûlünün hakkı için söylüyorum, onun hakkını ödeyemiyorum, dedi. İbn-i Abbas:

– Senin hakkında onunla konuşayım mı, diye sorunca adam:

– Sen bilirsin, dedi. İbn-i Abbas da ayakkabılarını alarak mescitten çıktı. Adam arkasından ona:

– İtikâfta olduğunu unuttun mu, diye seslenince İbn-i Abbas (radıyallahu anh) gözlerinden yaşlar akarak şöyle dedi:

– Hayır! Yalnız ben şu kabirde yatan Zattan (sallallahu aleyhi vesellem) duydum ki o şöyle buyuruyordu: "Her kim din kardeşinin bir işini takip eder ve o işi görürse bu, kendisi için on yıl itikâfta kalmış olmaktan daha hayırlıdır. Bir kimse Allah rızası için bir gün itikâfa girse, Cenâb-ı Hak o kimse ile ateş arasında üç hendek yaratır ki her hendeğin arası doğu ile batı arası kadar uzaktır." [57]

DAHA FAZLA VEREN VAR

Hazreti Ebubekir'in halifeliği sırasında Medine'de büyük bir kıtlık baş göstermişti. Halk, ekmek yapmak için bir buğday tanesini bile bulamaz olmuştu. Bu durumu gören Medineli tüccarlar, ellerindeki bütün parayı buğday alıp satmaya yatırmışlardı. Hazreti Osman (radıyallahu anh) da bu arada Şam'a bir ticaret kafilesi göndermişti. Oradan yüz deve yükü buğday satın alarak Medine'ye getirtmişti. Bu miktar, halkın buğday ihtiyacını büyük ölçüde karşılayabilirdi.

Bunun üzerine tüccarlar derhâl Hazreti Osman'a müracaat ettiler ve Şam'dan getirttiği buğdayı satın almak istediler. Ücret olarak da buğdayın

bir ölçeğine dört dirhem vermeyi teklif ettiler. Fakat Hazreti Osman, tüccarların verdiği fiyatı az buldu. Onlara "Sizden fazla veren var." dedi ve buğdayını hiç kimseye satmak istemediğini söyledi. Tüccarlar bu durumda teklif ettikleri fiyatı artırdılar. Fakat Hazreti Osman'dan yine aynı cevabı aldılar. Nihayet buğdayın bir ölçeğine yedi dirhem vermeye razı oldular. Bu, verebilecekleri en son ve en yüksek fiyattı. Fakat tüccarlar ne derse desin Hazreti Osman'ın ağzından "Sizden fazla veren var." sözünden başka lâf çıkmıyordu.

Bazıları onun bu tutumunu, fırsat düşkünlüğüne ve çok kazanma hırsına veriyordu. Halk ihtiyaç içinde kıvranırken, onun böyle davranmasını kimse ona yakıştıramıyordu. Nihayet durumu Halife Hazreti Ebubekir'e anlatmaya karar verdiler. Ondan, Hazreti Osman'la aralarını bulmasını isteyeceklerdi. Halifenin huzuruna çıkarak, durumu olduğu gibi anlattılar. Hazreti Ebubekir anlatılanları sonuna kadar dinledi ve onlara:

– Bu işte bir gariplik var. Bana öyle geliyor ki siz Hazreti Osman'ın sözünü iyi anlayamadınız. O, Resûlûllahın damadı ve cennette arkadaşıdır. Halkın ihtiyacını fırsat bilip ondan kâr ve çıkar elde edecek kimse değildir. Bu davranışının mutlaka bir hikmeti vardır. Haydi, beraber gidip meseleyi bizzat kendisinden öğrenelim, dedi.

Sonra da hep birlikte Hazreti Osman'ın yanına

vardılar. Hazreti Ebubekir tüccarların anlattıklarını Hazreti Osman'a söyledi. Ona niçin malını verilen fiyata satmadığını sordu.

Hazreti Osman ise şu cevabı verdi:

– Ey Resûlûllahın halifesi! Bunlar benim bir ölçek buğdayımı yedi dirheme satın almak istiyorlar. Yani, bire yedi veriyorlar. Hâlbuki ben onu, bire yedi yüz veren birine satmak istiyorum. Yüce Allah, her bir iyiliğe karşılık yedi yüze kadar mükâfat vereceğini vadetmiyor mu? Böyle kârlı bir ticaret varken, ben ne diye malımı onlara satayım?

Ve Hazreti Osman, bundan sonra yüz deve yükü buğdayının hepsini de Medine halkına sadaka olarak dağıttı. Cömertliği ile fakir ve yoksulların yüzünü güldürdü. [58]

BİR TAŞIYICI BUL

Bir gün Hazreti Hasan'ın yanına bir adam geldi. İhtiyacı olduğunu söyleyerek yardım isteyince Hazreti Hasan şöyle buyurdu:

– Senin bu talebinden dolayı bana düşen vazife çok yücedir. Sana yapılması gereken yardım, bana göre çok büyük bir miktardır. Benim şu anki durumum senin şanına uygun bu miktarı takdim etmeye yeterli değildir. İnsan, Allah yolunda ne kadar harcarsa harcasın yine de azdır. Eğer sen bendeki parayı memnuniyetle kabul etmeye ve senin şanına layık olan miktarı bir yerden bulup hakkını ödeyebilmem için beni mecbur etmemeye hazırsan, ben de memnuniyetle vermeye hazırım. Adam:

– Ey Resûlûllahın torunu! Sen ne verirsen ben onu kabul ederim ve ona teşekkür ederim, dedi. Bunun üzerine Hazreti Hasan hizmetçisine:

– O, üç yüz bin dirhemden artanı getir, dedi. Hizmetçi 50 bin dirhem getirdi. Hazreti Hasan:

– Bir yerlerde 500 altın daha vardı, dedi. Hizmetçi onu da getirdi. Hepsi tamam olunca fakire:

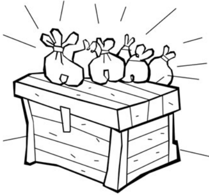
– Bir taşıyıcı bul da bunları senin evine kadar ulaştırsın, dedi. Adam bu kadar parayı bir kişinin taşıyamayacağını düşünerek iki taşıyıcı getirdi. Hazreti Hasan paraları onlara teslim ettikten sonra sırtındaki şalını da çıkardı ve:

– Bu işçilerin senin evine kadar olan işçiliği bana aittir. Bu şalı satıp onların ücretini ödersin, dedi.

Hazreti Hasan'ın hizmetçisi:

– Artık yanımızda ihtiyacımız için hiç para kalmadı. Siz hepsini verdiniz, deyince o:

– Ben Rabbimin zatından kuvvetle ümit ediyorum ki O, kendi lütfuyla bana bundan daha fazlasını ve ayrıca sevabını da verecektir, dedi. [59]

DÜNYANIN DEĞERİ

Basra'dan Kur'ân-ı Kerîm'i usulüne göre okuyan bazı kimseler Hazreti İbni Abbas'ı ziyarete gelmişlerdi. Sohbet sırasında:

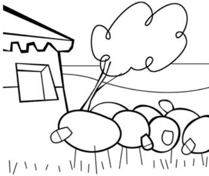
– Bizim bir komşumuz var. İbadet ehli bir insan. Çok oruç tutar ve namaz kılar. O kızını yeğeniyle nikâhladı. Ancak çeyiz için hiçbir şeyleri yoktur, dediler.

Bunun üzerine İbni Abbas onları alıp evine götürdü. Bir sandık açıp içinden altı tane kese çıkardı ve keseleri onlara verdi. Tam onlar gidecekleri zaman ise şöyle dedi:

– Biz parayı vererek o kimseye insaflı davranmadık. Bu malla o çeyiz hazırlığı telâşına düşecek-

tir. Bu yüzden ibadetlerinde zorluk olacaktır. Bu dünyanın ibadet eden bir mümine güçlük çıkaracak kadar bir kıymeti yoktur. Biz bir dindar kişiye hizmet etsek şanımızdan ne eksilir ki? Öyleyse bu mal ile düğün hazırlıklarını birlikte yapalım. Eşyaları hazırlayalım ve ona teslim edelim, dedi.

Gelenler de buna razı oldular. O para ile gerekli hazırlığı yapıp o fakire teslim ettiler. [60]

DAHA CÖMERT

Cömertliği dillere destan olan Hatem-i Tâî, bir gün arkadaşları ile oturmuş sohbet ediyordu. Arkadaşlarından birisi:

– Ey Hatem! Acaba dünyada senden daha cömert bir kimse var mıdır, diye sordu. Bunun üzerine Hatem:

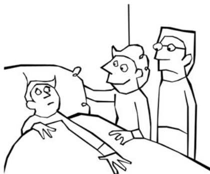
– Evet, dünyada benden daha cömert insanlar da var, dedi ve anlatmaya başladı:

– Bir gün, bir gencin evinde misafir olmuştum. Bana ikram etmek için hemen bir koyun kesiverdi. Yemekler piştikten sonra sofra kuruldu ve beraber yemeye başladık. Sohbet ederken "Koyunun böbreklerini yemeyi çok severim." dedim. Biraz sonra

ev sahibi genç, odadan bana bir şey söylemeden ayrılıp gitti. Bir süre sonra, elinde pişirilmiş yedi tane koyun böbreği ile geldi. O gencin tüm mal varlığı zaten o yedi koyundu. Benim için bütün malını feda etmişti. Kendisine "Neden böyle yaptın?" diye sorduğumda da bana, "Sen benim misafirimsin. Senin sevdiğin şeyi ikram etmeyeyim mi?" dedi.

Gencin bu cömertliği ve misafirperverliği karşısında duygulandım, gözlerim yaşardı. Oradan ayrılıp evime geldikten sonra o gence, 300 tane deve ve 500 tane koyun gönderdim, ama bunlar benim mallarımın küçük bir kısmıydı. Ancak o genç, malının tamamını misafirine feda ettiği için, benden daha cömerttir, dedi. [61]

Cimrilik

EY ÂDEMOĞLU!

Bir gün Peygamberimiz Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdular ki:

"Allah Teâlâ kıyamet gününde şöyle buyurur:

– Ey Âdemoğlu! Hastalandım, beni ziyaret etmedin! Âdemoğlu:

– Sen âlemlerin Rabbi iken ben seni nasıl ziyaret edebilirdim, der. Allah Teâlâ:

– Falan kulum hastalandı, ziyaretine gitmedin. Onu ziyaret etseydin, Beni onun yanında bulurdun. Bunu bilmiyor musun? Ey Âdemoğlu! Beni doyurmanı istedim, doyurmadın, buyurur. Âdemoğlu:

– Sen âlemlerin Rabbi iken ben Seni nasıl doyu-

rabilirdim, der. Allah Teâlâ:

– Falan kulum senden yiyecek istedi, vermedin. Eğer ona yiyecek verseydin, verdiğini Benim katımda mutlaka bulacağını bilmez misin? Ey Âdemoğlu! Senden su istedim, vermedin, buyurur. Âdemoğlu:

– Ey Rabbim! Sen âlemlerin Rabbi iken ben Sana nasıl su verebilirdim, der. Allah Teâlâ:

– Falan kulum senden su istedi, vermedin. Eğer ona istediğini verseydin, verdiğinin sevabını katımda bulurdun. Bunu bilmez misin, buyurur." [62]

BAHÇE SAHİPLERİ

Yemenli cömert bir zatın San'a yakınlarında üzüm, hurma ve ekin bahçesi vardı. Bu cömert kişi, mahsul toplama zamanında fakirlere, gariplere ve zayıflara öşür payını fazlasıyla ve bolca ayırırdı. O zat vefat edince, çocukları ihtirasa kapılarak:

– Ailemiz hayli kalabalık, malımız az. Fakirlere bir şey vermeyelim! Onlar gelip istemeden mahsulleri toplayalım, diyerek sözleştiler. Bu olayı Cenâb-ı Hak, Kalem sûresinde şöyle anlatır: "Hani o bahçe sahipleri, sabah erkenden (fakirler gelmeden) bahçenin ürünlerini toplamaya yemin etmişlerdi. Bunu tasarlarken 'Allah dilerse yaparız.' da demiyorlardı. Fakat onlar daha uykudayken Rabbinin katından

gönderilen bir ateş o bahçeyi sarıvermişti de bahçe kapkara kesilmişti.

Derken sabahleyin birbirlerine "Ürünlerinizi toplayacaksanız erken çıkın." diye seslendiler. "Sakın bugün orada, hiçbir yoksul bahçeye girip yanımıza sokulmasın." diye gizli gizli konuşarak yola koyuldular. Yoksullara yardım etmeye güçleri yettiği hâlde böyle konuştular. Fakat bahçeyi gördüklerinde "Biz herhâlde yanlış gelmişiz." dediler. Yanlış yere gelmediklerini anlayınca da "Hayır, doğrusu biz mahrum bırakıldık!" dediler. Onların en akıllı olanı, "Ben size 'Rabbinizi tespih etseydiniz ya!' dememiş miydim?" dedi. Onlar "Rabbimizi tesbih ederiz, doğrusu biz (kendi kendimize) yazık etmişiz." dediler.

Ardından suçu birbirlerine yüklemeye başladılar. (Sonunda) şöyle dediler "Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz azgın kişilermişiz." Belki Rabbimiz bize bunun yerine daha iyisini verir. Çünkü biz (artık) Rabbimizi arzuluyoruz. Belki Rabbimiz, bize onun yerine ondan daha iyisini verir. Biz Rabbimize yönelir, O'ndan umarız. İşte böyledir azap… Ahiret azabı ise elbette daha büyüktür. Keşke bilselerdi! Allah'a karşı gelmekten sakınanlara, Rableri katında nimet bahçeleri vardır. Öyle ya, teslimiyet gösterenleri suçlular gibi tutar mıyız hiç?" (Kalem sûresi, 18-35. âyetler) [63]

SANA NASİPMİŞ

Hakan, zengin ve kibirli biriydi. Bir gün kapısına gelen fakire bir şey vermediği gibi, kapıyı da yüzüne kapadı. Zavallı fakir bu duruma çok üzülmüştü. Bir köşeye çekilip ağlamaya başladı. O sırada oradan geçen ve görme engelli olan Faruk adında biri bu sesi duydu. Sesin geldiği yere yaklaştı ve fakire niçin böyle ağladığını sordu.

Fakir, olanı biteni anlatınca Faruk onu teselli ederek üzülmemesini söyledi. Onu kendi evine davet ederek, ekmeğini çorbasını kendisiyle paylaşmasını istedi. Fakir, onun içtenliği ve ısrarı karşısında bu teklifi kabul etti. Faruk ona karşı çok güzel bir konukseverlik gösterdi. Hem karnı doyan hem de

gönlü hoş olan fakir ellerini kaldırıp şöyle dua etti:

– Sen bana evini açtın, sen bana gönlünü açtın, Kadir Mevlam da senin gözünü açsın.

Gece olunca Faruk, yatağında fakirin duasını düşündü. Allah'tan ümitliydi. Kendisinde garip bir üzüntüyle birlikte sevinç hâkimdi. O kadar çok duygulandı ki gözünden birkaç damla yaş süzüldü ve gözleri birden açıldı. Artık görebiliyordu. Hemen şükür secdesine kapandı ve dakikalarca secdede kaldı.

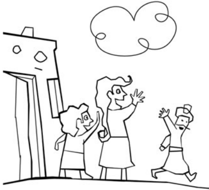
Sabah olunca Faruk'un gözlerinin açılması ile ilgili haber bir anda mahallede yayıldı. Yer yerinden oynamıştı. Bu haberi, fakiri kapısından kovan katı yürekli cimri de duymuştu. İşin doğruluğunu anlamak için Faruk'un yanına gelip:

– Çok şanslıymışsın. Gözün nasıl açıldı, kim açtı, diye sordu. O da:

– Be hey gafil adam, sen nasıl oldu da öyle bir mübarek zatı azarladın! Gözüm, senin yüzüne kapıyı kapattığın o kimse sebebiyle açıldı, deyince zengin kıskançlıkla:

– Desene başıma devlet kuşu konmuş ama ben kıymetini bilememişim, onun bereketi bana değil sana nasipmiş, diye iç geçirdi. [64]

Kanaatkârlık

KİMLER ALLAH YOLUNDA?

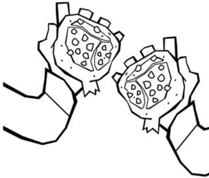
Peygamber Efendimizin vahiy kâtibi Ka'b Hazretleri, gördüğü bir olayı şöyle anlatıyor: "Bir gün Allah Resûlü ile oturuyorken yanımıza, tanımadığımız bir adam geldi. Orada oturan arkadaşlar, gelen bu adamın güçlü birisi olduğunu görünce:

– Ey Allah'ın Elçisi, bu adam Allah yolunda cihat etseydi ne güzel olurdu, dediler.

Resûlûllah bu söz üzerine:

– Siz, Allah yolunda olmayı sadece savaşta ölmek mi zannediyorsunuz? Eğer bu adam, çocuklarının ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak için yola çıktı ise, yaşlı ana ve babasına hizmet etmek için yola çıktı ise, çalışıp kendisini dilencilikten korumak

için yola çıktı ise yine Allah yolundadır. Eğer, çalışıp kazandığı malların çokluğuyla övünmek veya elde ettiği zenginliğiyle büyüklenmek için yola çıktı ise şeytanın yolundadır, buyurdular." [65]

NARIN TATLISI

Büyük İslâm âlimlerinden İbrahim Ethem, başından geçen bir olayı şöyle anlatıyor:

"Babam, Horasan'ın Belh şehrinin yöneticisiydi. Ben de avlanmaya meraklı bir gençtim. Zaman zaman uzaklara kadar yalnız başıma gider, çantamda sayısız av ile dönerdim. Yine bir gün atıma atlayıp ava çıktım. Henüz fazla yol almamışken önüme çıkan bir tavşanı kovalamaya başladım. Tam o sırada aniden arkamdan bir ses duydum:

– Ey İbrahim! Sen bunun için yaratılmadın, bu işi yapmakla da görevlendirilmedin.

Bir anda sağa sola bakındım, ama kimseyi göremedim. Şaşırmıştım bir anda. "Acaba bu ses nere-

den çıktı?" diye düşünürken aynı sesi açıktan iki defa daha duydum. Bu sefer atımın dizginlerini sıkıca tuttum ve atı durdurdum. Merakım giderek artmıştı. Bir süre derin düşüncelere daldım. En sonunda dedim ki: "Bu ses bana Yüce Allah'tan bir uyarıdır."

Atımı, şehre doğru sürmekteyken yolda, babamın hayvanlarını otlatmakta olan bir çobana rast geldim. Çobanın üzerinde bulunan abayı ondan aldım ve kendime ait kıymetli elbiselerimi ona verdim. Sonra da dağları, taşları, ovaları geçerek Irak ülkesine kadar gittim. Oralarda günlerce işçi olarak çalıştım. Fakat içimdeki helâl kazanç kaygısından başka hiçbir şey bana mutluluk vermiyordu.

Irak'ta bulunan bazı insanlar, eğer helâl kazanmak istiyorsam Tarsus şehrine gitmemi tavsiye ettiler. Bu tavsiye üzerine ben de Tarsus şehrine gittim. Orada günlerce bahçe ve tarlalarda bekçilik yaparak kazanç sağlamaya başladım. Ben bahçede iken, bir gün bahçe sahibinin arkadaşları ziyarete gelmişti. Patronum, gelen misafire ikramda bulunmak için beni yanına çağırarak:

– Ey bekçi, şu karşıdaki narların iyisinden getir de misafirimize ikram edelim, dedi. Adamın bu isteği üzerine hemen gidip istenilen narlardan bir miktar getirdim. Adam narı kesince, ekşi olduğunu gördü. Bunun üzerine patronum bana dönerek:

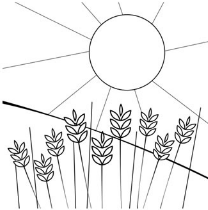
– Sen bunca zamandır bu bahçede bekçisin.

Meyve ve narlarımızdan da yiyorsun da hâlâ tatlıyı ekşiden ayıramıyor musun, diye kızdı. Ben de bunun üzerine:

– Efendim! Allah'a yemin olsun ki ben şu ana kadar meyvelerinizden hiç yemedim. Onun için narın tatlısını da ekşisinden ayıramam, dedim.

Bahçe sahibi olan adam, benim bu söylediklerimden şaşırmış olmalı ki:

– Sen de çok ilginç birisin yahu! Sen, İbrahim Ethem bile olsan bu kadar harama helâle dikkat eden birisi olamazdın, dedi. Ertesi gün bu haber çevredeki halk arasında hemen yayıldı. Meraklı insanlar, gruplar hâlinde bahçeye akın etti. Ben de gelenlerin çoğaldığını görünce, bahçede bir yere gizlendim. İnsanlar bahçede dolaşırlarken aralarından sıyrılıp onlara gözükmeden kaçtım." [66]

ALIN TERİ

Büyük İslâm âlimlerinden İmam Kâzım, çok sıcak bir günde kendine ait tarlasında buğday biçmekteydi. Tarlada aşırı sıcağın altında çalıştığı için çok terlemişti. Bir süre dinlenmek için bir ağacın gölgesine çekildi. Hem yorulmuş hem de çok susamıştı. Yanında getirdiği su kabından bir miktar su içti. Sonra da başını çevirip biçtiği buğday destelerine baktı. "Öğlenin bu vaktine kadar bayağı iş yapmışım." diye düşündü kendi kendine. İmam Kâzım, kendi emeği ile çalışarak iş yapmaktan âdeta zevk alıyordu. Peygamberimizin "Veren el, alan elden üstündür." hadisindeki "veren el olmak" ne güzel bir teşviktir diye düşündü. Başkasına muhtaç olmadan, dilencilik yapmadan

kendi emeği ile çalışma imkânı sunduğu için Rabbine şükretti.

Tekrar derin düşüncelere daldı. Bu kez de "Herkes için ancak çalıştığının karşılığı vardır." (Necm sûresi, 39. âyet) âyeti aklına geldi. Allah, çalışana hem bu dünyada hem ahirette karşılık sözü veriyordu. "Sizi mallarınızdan, canlarınızdan, ürünlerinizden eksiltmekle imtihan ederiz." (Bakara sûresi, 155. âyet) ayetini mırıldanırken, aslında bütün bunların dünya hayatındaki imtihanın birer parçası olduğunu düşündü. Allah'ın verdiği nimetler ve güzellikler karşısında "sabredenlerden ve şükredenlerden" olmak imtihanın zirvesiydi.

İmam Kâzım'ın kafası bu düşüncelerle meşgulken, bu sırada yoldan geçmekte olan Hamza isimli bir arkadaşı İmam'ı tarlada görünce yanına yaklaştı. İmam Kâzım'ın, terli ve yorgun hâlini görünce önce şaşırdı. Sonra İmam'a doğru dönerek:

– Ne bu hâlin Allah aşkına? Senin gibi bir bilgin niçin böyle tarla işleri ile uğraşır ki? Bırak bu işleri. Hizmetliler, işçiler yapsın, dedi.

Bu sözler üzerine İmam Kâzım:

– Ey kardeşim Hamza! Ben niçin bu işlerle uğraşmayayım ki? Bizlerden çok daha üstün kişiler bile bu işlerle uğraştılar. Allah'ın Elçisi, müminlerin emirleri ve benim bütün atalarım sürekli bu işlerle uğraştılar. Ziraatla uğraşmak Peygamberlerin ve Allah'ın seçkin kullarının başta gelen işlerindendir, dedi. [67]

HELÂL LOKMA

Osmanlılarda padişahlar, sarayda fazladan harcama yapmazlardı. Devletin savaşlarda elde edilen ganimetlerden ve madenlerden başka bir geliri de yoktu. Halktan vergi toplanıp saraydakiler için harcama yapılmazdı. Durum böyle olunca, padişahlar da zaman zaman parasız kalabiliyordu.

Bir gün Fazlullah Paşa, II. Murad'ın, Çandarlı Halil Paşadan borç para istediğini görüp:

– Sultanım, padişahların vezirlerden ve şundan bundan para istemesi yerinde olmaz. İzin verirseniz bir bütçe oluşturulsun ve oradan saraya tahsisat ayrılsın, dedi.

Fazlullah Paşayı dinleyen Sultan Murad:

– Bu parayı nereden ve kimden toplayacaksın, diye sorunca Fazlullah Paşa:

– Sultanım bu memlekette çok zenginler var, bir fermanla bazılarından bir miktar mal toplamak mümkündür, dedi. Bu teklife kızan Sultan Murad şöyle dedi:

– Sen nice teklif edersin Fazlullah Paşa! Bize ve bizim askerimize helâl lokma gerektir. Boğazımıza helâl lokma girmez de onun bunun hakkı girerse bu askerle, savaş meydanında nasıl harp edebiliriz? Haram üzerine kurulan binanın ayakta durma imkânı var mıdır? [68]

SÖZLÜK

adi: Değersiz, kalitesiz.

akçe: Küçük gümüş para.

âkıbet: Son, nihayet.

ala: Karışık renkli, benekli.

âlim: İlim sahibi, çok bilgili, bilgin.

amel: Hareket, davranış, dinin emirleri doğrultusunda hareket etme.

asa: Uzun el değneği, sopa.

azap: Günahlara karşı çekilecek ceza, şiddetli acı hissi.

beddua: Hayır duanın zıddı, ilenç.

bedel: Bir şeyin yerini tutan veya tutabilen şey, karşılık.

cihat: Allah'ın rızasını kazanmak için din düşmanları ile yapılan kutsal savaş. İyiliği hâkim kılıp kötülüğü yok etmek için Allah yolunda mücadele etme.

davar: Koyun ve keçinin ortak adı.

define: Yere gömülmüş kıymetli şey, gömü.

delil: İşaret, bir konuyu ispat etmeye yarayan şey, kanıt.

dirhem: 3.25 gram ağırlığındaki gümüş para ünitesi.

divan: Devlet işlerinin görüldüğü meclis ve bu meclisin toplandığı yer.

esirgemek: Korumak, muhafaza etmek, himaye etmek, kıyamamak.

eşkıya: Haydut, yol kesen.

evrak: 1. Resmî kurumlarda işlem gören belgeler. 2. Kâğıt yaprakları, kitap sayfaları.

fayton: Körüklü, dört tekerli, atla çekilen açık binek arabası.

feryat: Haykırma, çığlık, yardım isteme.

fethetmek: 1. Bir yeri veya ülkeyi savaşarak almak. 2. Herkesin takdirini, övgüsünü kazanıp kendine hayran bırakmak.

fukara: Fakirler, yoksullar, düşkünler.

halef: Birinden sonra gelen, oğul, nesil.

halis: Karışıksız, saf, hilesiz.

hamd: Allah'ın yüceliğini övme.

haraç: Zor kullanarak alınan para.

hasenat: İyi işler, iyilikler, hayırlar.

helâl: İslâmî bakımdan kullanılabilmesine ve yapılmasına izin verilen şey.

hikmet: Yüksek bilgi, gizli sebep.

hisse: Bölünen bir şeyden herkese düşen pay.

ibret: Bir olaydan, kötü bir durumdan ders alma.

iflâh: Zor durumdan kurtulma, iyileşme.

iftira: Olmayan bir suçu birine yükleme; kasıtlı olarak karalama.

ihsan: Bağışlama, bağış olarak verme, iyilik etme.

imtihan: Sınav, deneme, tecrübe.

itaat: Alınan emre uyma, söz dinleme, baş eğme.

kahır: Büyük üzüntü, derin acı, keder.

kanaatkârlık: Kanaatkâr olma hâli.

kavim: Kişinin içinde yaşadığı topluluk, insan topluluğu.

kervan: Uzak yerlere yolcu ve ticarî eşya taşıyan kafile.

kibir: Kendini beğenme, büyüklenme, böbür.

konak: Büyük ve gösterişli ev.

kudret: Güç, kuvvet, iktidar.

kusur: Eksiklik, noksanlık, hata, özür.

lânet: Allah'ın af ve merhametinden mahrum olma, beddua.

lütuf: İkram ve yardımda bulunma, iyilik.

mahzun: Hüzünlü, kederli, tasalı.

münafık: İki yüzlü, dış görünüşü Müslüman olmakla birlikte içi kâfir olan kimse.

nafile: İslâmiyette farz ve vacip olmayan ibadet.

nasip: Hisse, kısmet, pay, kader, alınyazısı.

nur: Işık, aydınlık, ışığın yansımasında meydana gelen parlaklık.

salih: Dinin emir ve yasaklarına uyan, iyi ahlâk sahibi.

siftah: Başlangıç alışverişi; ilk olarak, başlangıç olarak.

şikâyet: Dert yanma, sızlanma, rahatsız olduğu durumdan yakınma.

şuur: Bir şeyi anlama, tanıma ve kavrama gücü.

telef: Yok etme, öldürme; boş yere harcama, yıpratma.

tereddüt: Kararsızlık, karar verememe.

tesbih: Allah'ı noksan sıfatlarından tenzih etme ve yüceltme.

tevekkül: Herşeyi Allah'a bırakma, Allah'tan bekleme; kadere boyun eğme.

vaat: Söz verme, söz verilen şey.

vaziyet: Bir şeyin bulunduğu yerdeki duruşu, konum, pozisyon.

vesile: Bir şeye ulaşmayı mümkün kılan yol, vasıta, sebep.

zebanî: Cehennem meleği